

MESTNI SVET

GRADIVO O PROBLEMATIKI KOMUNALNIH SLUŽB IN NAPRAV V LJUBLJANI

Elektro-Ljubljana mesto

Razvoj in sedanje stanje oskrbe z električno energijo

Prebivalci mesta Ljubljane so dobili električno energijo leta 1898, ko je tedanji občinski odbor zgradil prvo termoelektrarno v Slomškovi ulici. Takratna elektrarna je proizvajala enosmerni tok, ki je prvenstveno služil le za razsvetljavo ulic, trgov in deloma za razsvetljavo javnih poslopij. Kakor vedno, so se tudi takrat bali prebivalci Ljubljane zamenjati petrolejko z novo električno razsvetljavo, češ, zopet novotarija. Spočetka je bilo (leta 1898) komaj 149 odjemalcev, med katerimi je bila cestna razsvetljava največji odjemalec. Ker je konsum do leta 1905 le naraščal, je morala elektrarna izvršiti tega leta že drugo povečavo svoje zmogljivosti. Po svetovni vojni (leta 1925) je konsum že tako narasel, da so morali izvršiti ponovno povečavo in so montirali dva Dieslova agregata, ki sta proizvajala trifazni tok. Leta 1934 je bila Ljubljana sklenila pogodbo s bivšimi Kranjskimi deželnimi elektrarnami, da bi dobavljale iz razdelilne transformatorske postaje v Crnučah potrebno električno energijo. Od tedaj je krita skoraj vsa potreba iz Crnuč in je termoelektrarna v Slomškovi ulici le za rezervno. V takem stanju je shajala Ljubljana do leta 1947, ko je začel konsum skokoma naraščati. Glavni razlog za ta nagel porast moramo iskati v zelo ugodni ceni električne energije in njeni splošni uporabi v različne namene. Porast električne energije v sosednjih državah je že ustaljen in se vsakih deset let obnavlja. Pri nas na, ker še nimamo tako močno elektrificirani in zaradi prej omenjene nizke cene električne energije je konsum porastel v zadnjih desetih letih za 300%. Omeniti moramo, da je cena električne energije po osvoboditvi padla pod ceno v letu 1941. Cena električne energije za razsvetljavo je znašala leta 1941 5,50 din kWh, medtem ko je sedaj po 2 din kWh.

Problem oskrbe z električno energijo

Struktura konsuma v Ljubljani je karakterizirana v zadnjih desetih letih s tem, da je poraba električne energije v gospodinjstvu približno polovica vse v Ljubljani prodane električne energije. Ta struktura konsuma odstopa od strukture konsuma v drugih mestih Jugoslavije in sosednjih držav, kjer je konsum za široko potrošnjo. Po letu 1947 je konsum tako narasel, da obstoj razdelilno omrežje ne more zadovoljiti vseh potreb. Primanjkuje transformatorskih postaj, že zgrajeno omrežje je postala prešibka in po-

sledica je upravičeno negodovanje s strani odjemalcev.

Po izvršenem študiju bi moralo podjetje Elektro-Ljubljana-mesto zgraditi vsako leto vsaj 16 transformatorskih postaj in zgraditi odnosno ojačiti približno 40 km elektrovnodnega omrežja, da bi se elektroenergetske razmere v Ljubljani normalizirale. To pa zahteva vsako leto cca. 200.000.000 dinarjev investicijskih sredstev. Šele pred tremi leti je podjetje začelo na iniciativo bivšega MLO in z njegovo pomočjo z rekonstrukcijo razdelilne mreže.

Da je podjetje dobilo potrebna finančna sredstva za prej omenjene investicije, je imelo mnogo težav in bojov. Ker so bila finančna sredstva, kot n. pr. amortizacija, nezadostna, je najelo kredite pri raznih bankah in zavodih. Omembe vredna pomoč s strani Zavoda za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana, ki je v lanskem letu dal na razpolago kredit v znesku 74.700.000 din po ugodnih pogojih. Ker stoji podjetje letos še pred težjim problemom, kako rešiti situacijo brez povišanja cen električnemu toku, je zaprosilo Zavod za stanovanjsko izgradnjo za kredit v znesku 126.000.000 din po običajnih pogojih. Če bo poleg omenjenega kredita dodeljena zadostna amortizacija, bo z njo in prej navednim kreditom zopet rešilo situacijo za eno leto.

S tempom, kot ga je podjetje začelo leta 1953, bo moralo graditi transformatorske postaje in izboljševati omrežje še približno nadaljnjih sedem let, da bo nudilo svojim odjemalcem kvalitetno in zadostno električno energijo.

Slaba kvaliteta, zlasti pa nizka napetost električne energije, ni samo odraz premajhnega števila transformatorskih postaj in šibkega visoko- in nizkonapetostnega omrežja, ampak je tudi odraz prešibkih glavnih hišnih vodov. Mnogo hiš v Ljubljani ima električno instalacijo, ki je bila zgrajena še pred letom 1920. Takrat so polagali zelo šibke prezeze v omet ter so izkopane rege zamazali z mavcem. Tako imamo v Ljubljani večstanovanjske stavbe, v katerih je glavni dovod prezeza 6 mm², dvizni vod pa 2,5 mm², na katerem je obtežba vseh strank, ki znaša danes 10 ali tudi več kilovatov. Zaradi slabe instalacije ob-

staja stalna nevarnost za požar. Z nenormalno obtežbo tokovodnih žic nastaja velika toplota, ki povzroči preperenje izolacije, zaradi česar nastane često kratak stik med žicami, kar ima za posledico požar. Mnogo hišnih svetov je uvidelo nevarnost in so pristopili k obnovi električne instalacije, ki naj ustreza današnjim konsumnim zahtevam odnosno dejanski obtežbi.

Za količinsko dobavo električne energije skrbi Elektrogospodarska

OBVESTILO

Odbornike Okrajnega ljudskega odbora obveščamo, da bo nadaljevanje 15. skupne seje OLO

v sredo, dne 20. februarja 1957 ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani na Magistratu v Ljubljani.

Iz Skupščinske pisarne OLO.

skupnost Slovenije preko IS LRS in Zveznega IS. Za napajalne daljnovode, transformatorske postaje in nizkonapetostno omrežje mora skrbeti Elektrogospodarska skupnost, razdelilno podjetje in področni obrati.

V dokaz, da je konsum v Ljubljani naraščal z neobičajnim tempom, naj omenimo, da obremenjenost omrežja merimo s tem, koliko kWh odda letno 1 m dolžine elektrovnodov. Čim večja je potrošnja, tem več kWh na leto odpade na 1 m elektrovnodov. Tako n. pr. kaže

postaj, je razumeti tako, da je potrebno približno 10 novih TP zaradi novih naselij in blokov, 6 pa jih je potrebnih, da se ojači že obstoječo visokonapetostno mrežo. S slednjimi postajami »zgoščujemo« mrežo transformatorskih postaj.

Možnosti finansiranja oskrbe z električno energijo

Da bi dobili približno 200 do 260 milijonov dinarjev finančnih sredstev za nove investicije, ki so potrebne za izboljšanje kakovosti električne energije, je povezano z reorganizacijo v elektrogospodarstvu. Po tehniški liniji (vertikalno) bi se razdelilno podjetje vezalo na skupno organizacijo elektrogospodarskih podjetij, po horizontalni smeri bi se vezalo na občine odnosno okraje. Ta oblika odnosno organizacija bi omogočila dobiti potrebna finančna sredstva za rekonstrukcijo tudi s posebnim režimom tarif, ki bi ga določal okraj. Sredstva, izvirajoča iz novega režima tarif, bi se postopno zmanjševala, ker bo naraščala letna amortizacija zaradi novih osnovnih sredstev. Da bo doseglo razdelilno podjetje potrebna finančna sredstva z amortizacijo, ki naj služi tudi za kritje potreb za izboljšanje omrežja, bo potrebno še cca. pet let. Število konsumentov je naraščalo v posameznih dobach takole: leta 1898: 149 odjemalcev, leta 1914: 1900, leta 1925: 3965, leta 1928: 7656, leta 1939: 26.362, leta 1945: 31.000 in leta 1956 že 40.748 odjemalcev. Porast nasproti letu 1945 znaša skoraj 24%.

Podjetje Elektro-Ljubljana-mesto ima svoje poslovne prostore v stari hiši na Krekovem trgu št. 10. Ker se podjetje iz leta v leto stalno

VABILO

na 10. sejo Mestnega sveta

Na osnovi 133. člena Statuta Okraja Ljubljana sklicujem 10. sejo

Mestnega sveta,

ki bo v petek, dne 22. februarja 1957 ob 16.30 uri v sejni dvorani na Magistratu v Ljubljani.

Predlagam naslednji

dnevni red:

1. Razprava o delu in o problematiki komunalnih zavodov in podjetij v mestu.

Vsak član Mestnega sveta ima pravico pismeno predlagati spremembo ali dopolnitev dnevnega reda.

Morebitno odsotnost javite Skupščinski pisarni OLO Kresija soba št. 16 (tel. 21-939).

Predsednik Mestnega sveta
dr. Marijan Dermastia l. r.

slika obremenjenosti omrežja v Ljubljani naslednjo obtežbo kWh/m leta: 1898 4,14 kWh/m, 1914 12,5 kWh/m, 1925 18,1 kWh/m, 1928 18,9 kWh/m, 1939 22,8 kWh/m, 1945 40,4 kWh/m, 1956 129,7 kWh/m. Zadnja številka nazorno kaže, da je konsum naraščal mnogo hitreje, kot pa se je vlagalo finančna sredstva v transformatorske postaje in visokoterp nizkonapetostno omrežje.

Potrebo, da moramo zgraditi letno približno 16 transformatorskih

veča, so postali poslovni prostori pretesni ter mora podjetje misliti na nove prostore, ki bodo ustrezali potrebam. Zaradi pretesnih prostorov ne more podjetje prilagoditi poslovanja predpisanemu poslovanju, niti ne more namestiti toliko tehniškega in administrativnega kadra, da bi se delo normalno razvijalo. Podjetje Elektro-Ljubljana-mesto je nameravalo stopiti v konzorcij, ki bo gradil poslovno zgradbo ob Tivtovi cesti med Subičevo in Tomšič-

čvo ulico. Delež podjetja za to zgradbo je znašal cca. 116 milijonov dinarjev, katerega bi moralo plačati v treh letnih obrokih. Ker pa doslej še ni moglo zbrati potrebnih sredstev, je vprašanje, ali bo sploh še

prišlo v poštev ter bo moralo ostati v dosedanjih prostorih, dokler se ne bo rušila zgradba zaradi nekonstrukcije Kopitarjeve ulice v zvezi s predajo predora pod Gradom v promet.

menjavale tiste skušnje, ki pospešujejo rast teh organov upravljanja. Res pa je, da so tudi upravni odbori, zlasti pa predsedniki, premalo delali na tem, da bi se seznanjali z izkušnjami drugih;

4. po našem mnenju se tudi člani upravnih odborov čutijo premalo odgovorne napram svetom za gradbene in komunalne zadeve posameznih občin. Razlog je v tem, ker jih ti sveti marsikdaj ne vabijo na svoje seje, ko se razpravlja o tem ali drugem vprašanju Zavoda. Pristojni svet pri občini Moste pa je izjema;

5. odnos kolektiva do upravnega odbora v prvi mandatni dobi ni bil najboljši. V drugi mandatni dobi, pa je upravni odbor pri delavcih že dobil določen ugled. To lahko sklepamo tudi po tem, da so se začeli delavci v vsakem primeru, ki ga ne morejo rešiti z direktorjem, pritoževati na upravni odbor.

Zavod je član Združenja podjetij in ustanov javnih Snag Jugoslavije.

Delovna sila

	1954	1955	1956
Skupno zaposlenih	155	155	160
V delovni odnos sprejetih	53	106	86
Iz Zavoda odšlo skupno	105	108	70

Nezgode

Nezgod je bilo leta 1954 — 12, leta 1955 — 17 in leta 1956 — 25.

V letu 1954 je bilo bolnih 160 oseb in 1290 izgubljenih delovnih dni, ter smo izplačali boleznin 301.898 dinarjev, v letu 1955 pa je bilo 162 oseb in je bilo izgubljenih 1145 delovnih dni in izplačanih sredstev v breme našega zavoda 295.719 dinarjev. V letu 1956 je bilo 237 zaposlenih in bilo izgubljenih 1749 delovnih dni ter izplačano 459.597 dinarjev.

Čeprav je fluktuacija delavcev v osnovni dejavnosti dokaj velika, je vendar od leta 1954 dalje vsako leto manj problemov z zaposlovanjem delavcev. Najslabše delavce, ki smo jih pred leti morali zaposlovati, smo sedaj v glavnem že zamenjali z boljšimi. Za izboljšanje govori več razlogov:

a) pomanjkanje dela v gradbeništvu zlasti v letu 1956;

b) ker je urejena višina osnovnih plač;

c) ker ima Zavod obratno menzo (trikratni obrok dnevno stane mesečno 3350 dinarjev brez kruha);

d) ker ima Zavod zasilne prostore za 60 postelj, čeprav skrajno nehygienične.

Glavni problem, s katerim se sedaj ukvarjamo, je stalnost zaposlitve. Pri nas mora biti delavec zaposlen vsaj leto dni, da lahko samostojno opravlja delo na cesti. Ko bomo zgradili samski dom (gradnja se prične v tem letu, vselitev pa bo predvidoma možna že v maju 1958), bomo rešili tudi to vprašanje. Z dograditvijo samskega doma, kjer bodo tudi urejene sanitarije in lastna ambulanta, pa bo nedvomno padel tudi sedaj razmeroma visok odstotek bolnikov.

Problemi, ki ovirajo nemoteno gospodarsko in pravno poslovanje

1. Zavod nima obratnih sredstev, čeprav je že takoj leta 1955 (na podlagi uredbe, ki je izšla dne 17. VIII. 1955 — Ur. list 37/55) zaprosil, da se mu dodelijo potrebna obratna sredstva za nemoteno poslovanje, tej prošnji še do danes ni bilo ugodeno.

Zavodu so potrebna stalna obratna sredstva v šini 17 milijonov dinarjev, da izloči vse sklade in da lahko nabavi najbolj potrebne zaloge materiala in krme za konje.

2. Stara pravila in sistemizacija delovnih mest so pomanjkljiva, ne va pa še nepotrjena. Stara pravila Zavoda je izdal MLO Ljubljana in se nanašajo na delo ter urejujejo odnose s takratnim nadzornim organom. Ko je Zavod prišel v pristojnost ObLO Ljubljana-Center, se se odnosi delno spremenili, in bilo treba primerno spremeniti tudi pravila Zavoda in sistemizacija delovnih mest. Upravni odbor Zavoda je predložil pravila in sistemizacija delovnih mest v potrditev že meseca aprila 1956.

3. Ker ni popolnoma enakih kriterijev pri izvrševanju uslug občinam. Za časa bivšega MLO Ljubljana, je Zavod prioriteto del (izpiranje, škropljenje cest, stalno in občasno čiščenje, kopanje trave in strganje blata) določil sam v mejah finančnih in fizičnih sposobnosti v soglasju s prizadetim organom. To prioriteto odločajo sedaj občine same. Problem pa nastane takrat, ko hočejo vse občine hkrati, da se ob lepem vremenu, ko nastane prah škropijo ceste vsem naenkrat. Ker nimamo dovolj škroplilnih avtomobilov, ne moremo hkrati zadovoljiti vse naročnike in zaradi tega nastajajo spori. Podoben primer je s skopinami, ki občasno čistijo ceste. Stanovanj imamo samo toliko, kolikor je dnevnik vozičkarjev in voznikov vprežnih vozil. Vsak delavec ki se zaposli, pa hoče stanovanje. Zaradi tega občasne skupine štejejo v povprečju 6 delavcev. Občine bi pa radi, da se očistijo tudi tiste trde ceste, kjer ni stalnega čiščenja. To je sicer prizadevanje, ki je hvale vredno, toda vsem željam nismo mogoče ustreči. Nekaj podobnega tu in tam pripeti tudi pri izpiranju in pri stalnem čiščenju cest. (Na primer obiski raznih državnikov; ta krat je treba skoncentrirati v središče mesta vse delavce.)

Pri izvrševanju uslug večini občin tudi zahteva, da so poprečno obveščene, n. pr. občina Moste na vsako škropljenje in izpiranje cest, podobno tudi občina Vič in Bežigrad. Pri tem pride mnogokrat do nesoglasij. Sporočamo jim, da pri delu ob določenih uri škropiti ali izpirati. Toda nebo je oblačno in izpiranje odpade, ali pa se vozila včasih pokvarijo itd. Naposled mora vsa ta sporočila koristnik plačati. Jasno je, da se zaradi tega povečajo režijski stroški.

4. Ker prizadete občine ne sprejajo določenega odstotka za nabavo opreme in lastnih investicij Zavoda.

Iz perspektivnega plana so razvidne potrebe Zavoda, če hočemo polagoma odstraniti nevšečnosti iz točke 3. Glavna postavka je oprema in lastne investicije. Toda občina Ljubljana-Center ne razpolaga z zadostnimi sredstvi, da bi krila potrebe komunalnih zavodov, ki so tako nesrečno razporejeni, skoraj vsi v občini Center. Sredstva za opremo teh zavodov bi se morala zagotoviti pri okraju, ali pa da je občina Ljubljana-Center s toliko večjim odstotkom udeležena na dohodkih, kot pa ostale občine.

5. Ker ObLO Ljubljana-Center še ni izdal odloka o plačah delavcev in uslužbencev, zaposlenih v komunalnih zavodih na območju občine Center.

Plače delavcev in nameščencev v našem Zavodu so v glavnem ure

Mestni zavod Snaga

Delokrog in osnovna sredstva

Mestni zavod »Snaga« ima naslednje naloge:

1. Čiščenje mesta.
2. Izpiranje in škropljenje cest.
3. Odvoz smeti in odpadkov iz gospodinjstev.
4. Vzdrževanje javnih stranišč.

5. S prostimi kapacitetami voznege parka in delavnice opravlja prevozne in obrtne usluge po naročilu.

6. Čiščenje greznic po naročilu lastnikov zgradb.

Za izvrševanje navedenih uslug Zavod poseduje tale osnovna sredstva, katerih današnje stanje je naslednje:

	Osnovna vrednost dinarjev	% povprečne izrabljenosti	Sedanja vrednost dinarjev
gradbeni objekti	45.457.500	67,7%	14.677.800
energetski stroji — naprave	226.100	59,0%	92.600
obdelovalni stroji	5.108.200	48,4%	2.635.800
transportne naprave	22.087.700	47,0%	19.072.700
motorna cestna transportna sredstva	30.621.200	30,0%	21.758.700
zaprežna cestna transportna sredstva	4.331.400	54,0%	1.978.760
konji	1.505.000	43,0%	858.000
	109.337.100	44,0%	61.074.360

Javna stranišča

Skupno vsa	13.017.400		8.387.700
povprečna izrabljenost vseh osnovnih sredstev		44,0%	
ostala izrabljenost — javna stranišča		43,6%	
Javno stranišče Zmajski most — izrabljenost		5,2%	

Način upravljanja

Zavod upravlja kolektivni organ upravljanja (upravni odbor, ki šteje 11 članov). 7 članov so izvolile občine, 3 člane je izvolil delovni kolektiv, direktor zavoda pa je avtomatično član upravnega odbora. V upravnem odboru je 7 uslužbencev in štiri delavci. V upravnem odboru so zastopane vse občine, za katere vrši zavod usluge.

Ta organ upravlja z zavodom že od 23. III. 1955 dalje. V poslovni dobi 1955/56 se je sestel osemkrat in v poslovni dobi 1956/57 se je sestel do 31. I. 1957 tudi osem krat. Povprečna udeležba na sejah je bila 80 odstotna. Z uvedbo družbenega organa upravljanja, so razprave o aktualnih problemih zavoda dobile svojo širino. V začetku je sicer obstajala določena bojazen, da bodo posamezni člani upravnega odbora, ki zastopajo naročnike oziroma občine, ozko gledali samo koristi svoje občine. Ta bojazen pa je po dvoletnem delovanju upravnega odbora odpadla, saj dotlej ni bilo primera, da bi posamezni člani vlekli vsak na svojo stran, nasprotno, vsi problemi se obravnavajo enotno, ne glede na katero področje mesta ti zadevajo.

Upravni odbor je v tej mandatni dobi razpravljal, sklepal in dajal priporočila prav o vseh nalogah, ki sodijo v njegovo pristojnost, zlasti pa:

o osnutku pravil in sistemizacije delovnih mest, ki jih je predložil v potrditev, o osnutku pravilnika o plačah in premijah, o delovnem redu in pravilnik HTZ Zavoda, razpravljal in dal predloge za razhodovanje osnovnih sredstev, razpravljal in potrdil poslovno poročilo za leto 1956, razpravljal o dopolnilnem prispevku za zdravstveno zavarovanje in napravil pritožbo v zvezi s tem, odobril poročilo o cenitvi osnovnih sredstev, razpravljal in dal pripombe k zaključnemu računu in poročilo o zaključnem računu za leto 1955, razpravljal o poročilu o uporabi finančnih sredstev za leto 1956, dal pripombe k proračunu za leto 1957, odobril predlog za nakup

smetnjakov, vozičkov, smetarskih avtomobilov, za gradnjo ozir. adaptacijo garaž, samskega doma, za nabavo smetarskih avtomobilov in gumij voz, razpravljal in odobril perspektivni načrt Zavoda, razpravljal in odobril kriterij delitev nagrad za leto 1955, proučil poročilo o reviziji finančnega poslovanja zavoda, potrdil predlog dopustov za leto 1957, analiziral je plače za leto 1956 in dal predlog za nov pravilnik o plačah, razpravljal in potrdil poročilo o inventuri za leto 1956, razpravljal in potrdil je plan investicij za leto 1957, potrdil je poročilo o povečanju rajonov za čiščenje mesta, sklepal o raznih pritožbah itd. Na vsaki seji upravnega odbora je bilo podano poslovno poročilo o delu med sejama, o načinu trošenja sredstev, o nabavah, stanju zaposlenih itd., ter so bili na ta način vsi člani upravnega odbora podrobneje seznanjeni z delom kolektiva.

Ceprav nismo navedli vsega, s čimer se je ukvarjal upravni odbor, je vendar možno zaključiti:

1. da je dosedanje delo upravnega odbora upravičilo njegov obstoj;

2. da je preko družbenega organa upravljanja mogoče plodnejše upravljati in reševati razne probleme;

3. da naj družbeni organ upravljanja ostane še v naprej, ker je ta organizacijska oblika trenutno zelo uspešna.

Slabosti organa družbenega upravljanja so predvsem subjektivnega značaja. Te slabosti so:

1. da se član upravnega odbora, ki je zastopal občino Siška, ni udeležil niti ene seje. Ta vrzel je popravljena z izvolitvijo novega zastopnika te občine;

2. da so s sprejetimi sklepi premalo seznanjeni člani kolektiva, kar pa je naloga predvsem sindikalne organizacije;

3. člani upravnega odbora in zlasti predsedniki niso seznanjeni z delom, oziroma načinom dela ostalih komunalnih zavodov. Pristojni svet za gradbene in komunalne zadeve in pristojna sindikalna organizacija bi morala skrbeti, da bi se iz-

jene še po bivšem MLO. Sedaj gre za to, da se ti pravilniki o plačah pravno oblikujejo. ObLO Ljubljana-Center mora izdati odlok o plačah delavcev in uslužbencev komunalnih zavodov. Doslej so zavodi sami izdelovali neke pravilnike o plačah, katerim je dajal soglasje pristojni svet. Tak pravilnik pa ni predstavljal pravnega akta, zaradi tega bodo naši pravilniki pravno urejeni šele takrat, ko bo izdal odlok občinski ljudski odbor Ljubljana-Center.

6. Ker ni odlok o odkupu smetnjakov na področju ObLO Ljubljana-Center sprejet in ker ni povsem jasno ali se bo tarifa za pobiranje oziroma odvoz smeti sprejela za vse občine ljubljanske, ali samo za tiste, ki razpolagajo s smetnjaki.

Znano je, da je bivši MLO Ljubljana, oziroma Svet za komunalne zadeve odobril v letu 1954-55 16 milijonov dinarjev za pričetek uvajanja smetnjakov za območje centra mesta bivšega MLO Ljubljana.

Takrat je bilo postavljeno načelo:

a) da se smetnjaki uvajajo po lagoma glede na razpoložljiva sredstva MLO Ljubljana;

b) da se od smetnjakov pobira določen odstotek amortizacije;

c) da so smetnjaki last Zavoda;

č) da se tarifa za odlaganje smeti iz gospodinjstev sprejme tam, kjer so uvedeni smetnjaki;

d) da se tarifa za odlaganje smeti ne sprejme na območjih, kjer se odlagajo smeti po starem načinu v lesene zaboje.

Po razdelitvi mesta na občine pa je šel razvoj naprej takole: nabavili smo že 696 smetnjakov, torej imamo skupno 3154 smetnjakov, s katerimi krijemo nove potrebe strogega centra in za novo uvedbo smetnjakov v starem Vodmatu. S tem bodo potrebe občine Center zagotovljene.

Sedaj imamo namen najprej opremiti s smetnjaki občini Šiška in Bežigrad. Toda od kje sredstva? Občinska ljudska odbora nista pripravljena financirati nabavo smetnjakov in menita, da je to stvar Zavoda. Po našem mišljenju mora biti obratno.

V občini Ljubljana-Center je bilo sklenjeno, da hišni sveti odplačujejo smetnjake zavodu »Snaga« in da z nabranimi sredstvi »Snaga« nabavi smetnjake za potrebe drugih občin, jih zaračuna koristnikom in za dobljena sredstva ponovno nabavi smetnjake za potrebe drugih občin. Toda v tej zvezi je nastala vrsta težav in problemov tako za Zavod kot za hišne svete.

1. Hišni sveti bi morali do 30. septembra 1956 vplačati na račun smetnjakov 9.158.400 dinarjev za 1431 smetnjakov. Do danes so plačali samo 3.500.000 din. Zavod je za predvidena sredstva naročil nove smetnjake in je sedaj pred gospodarskim sodiščem, ker Tovarni emajlirane posode v Celju ne more poravnati računov.

2. Hišni sveti morajo odvesti 13% letnega amortizacijskega sklada ne glede na višino amortizacije. Sedaj stane smetnjak v neki hiši 20.000 in 25.000 din, v drugi, ki je stara, samo 1000 din. Grozijo s težbami itd.

3. Hišni sveti, ki imajo najeto posojilo, prosijo, da počakamo leto dni in tudi več.

4. Privatnim lastnikom zgradb, ki imajo 699 smetnjakov in znaša njih vrednost 4.473.600 din, Zavod ni dostavil računov, ker odlok, da se odkupi smetnjaki, še ni sprejet in se bojimo, da nas ne bi tožili. Tudi kasneje, ko bo pravno vse urejeno,

predvidevamo mnogo težav in smo prepričani, da bomo morali sodno izterjevati določene zneske.

5. V nobenem primeru ne moremo jamčiti, da bo isti smetnjak ostal v hiši tudi potem, ko se bodo izpraznjevali na licu mesta (popravlila, čiščenje oziroma pranje smetnjakov itd.).

6. Pri razdelitvi smetnjakov po zgradbah so nujno nastale tudi določene razlike glede števila smetnjakov. Hiša, ki ima plinske štedilnike, centralno kurjavo in so stanovanj pazljivi, ima manjše število smetnjakov. Bili so primeri, da v hiši ni bilo prostora za 5, temveč samo za 4 smetnjake, pa so enega vrnili, toda kljub temu so morali plačati 13% letnega amortizacijskega sklada, kot tisti hišni svet, ki ima raje preveč, kot premalo smetnjakov. Tistim hišnim svetom, ki jim sedaj manjka smetnjakov in hočejo nabaviti še enega ali več, morajo plačati po 6400 din za smetnjak in so v vsakem primeru prizadeti nasproti tistim, ki imajo zadostno število ali celo preveč smetnjakov, če so v hiši nastale kake spremembe.

7. Zaradi predvidenih in nepredvidenih problemov, ki nastajajo v zvezi z odkupom smetnjakov, se bo sistem odkupa smetnjakov izrodil. Takega mnenja so tudi vse stanovaljske uprave in zato ne bodo soglašale z odkupom, ampak zahtevajo, da se pobira določena amortizacija, kar je po našem mišljenju popolnoma pravilno. Seveda, če gledamo idealno, bomo z morebitnimi sredstvi občine Center lahko opremili samo občini Šiška in Bežigrad. Potem pa bo stvar popolnoma zastala, v kolikor ne bomo dobili novih sredstev za nabavo smetnjakov v drugih občinah.

Pa še nekaj je važno. V mestu bomo imeli dva povsem različna sistema, ki bosta trajala najmanj 8 let, dokler se odkupljeni smetnjaki v občini Center s strani hišnih svetov ne amortizirajo. Dva povsem različna sistema bomo imeli zaradi tega, ker so v prvem primeru smetnjaki last hišnih svetov, v drugem primeru, ki ga predlagamo, pa bodo smetnjaki last Zavoda in bomo pobirali samo pristojbino za obrabo smetnjakov.

8. Pred časom je bilo sklenjeno, da se uvede za področja, ki imajo smetnjake, tudi tarifa. To je povsem logično, ker imajo ti predeli mnogo ugodnejši položaj pri odlaganju smeti.

Tarifa ni bila sprejeta iz razloga, ker so ljudski odborniki menjali, da bi zelo kvarno vplivala v sedanjih ekonomskih možnostih prebivalcev mesta.

Toda pogledimo drugo skrajnost. Sklenjeno je bilo, da se tarifa za odvoz smeti v predelih, ki odlagajo odpadke v lesene zaboje, sploh ne sprejme in takega odloka občinski ljudski odbor Center res ni sprejel. ObLO Bežigrad pa je preložil plačilo odvoza smeti na stanovanjsko upravo, ta pa na prebivalce popolnoma nezakonito. Ljudje se razburjajo in sprašujejo, kje je odlok in zakaj plačujejo samo prebivalci Bežigrada. Tarifa res ni visoka (6 dinarjev na prebivalca), takrat pa, ko bomo izvajali novo tarifo, ki bo gotovo višja, bomo spet razburjali prebivalce.

9. Nadzorstvo nad izvajanjem Odloka o javnem redu in miru je iz leta v leto bolj pereče. Na primer v tem letu ni nihče več nadziral odmetavanje snega s pločnikov. To

poblastilo je sicer kasneje dobila Uprava cest OLO Ljubljana. Toda ta ukrep je neučinkovit. Zapisati številko zgradbe, ki je pred njo neočiščen pločnik, predložiti seznam hišnih številk sodniku za prekrške, je vse prepočasno. Takrat, ko nastane v nekem smislu elementarna nezgoda, je treba ukrepati na licu mesta, in to takoj. Učinkovitost ukrepov pa je lahko samo s strani organov, ki se poklicno ukvarjajo z nadzorstvom.

Ali pa drugi primer: našemu zavodu poredneži odtrgajo vsak teden najmanj 4 koše za odlaganje odpadnega papirja itd. Zavod je poslal tajništvo za komunalne zadeve bivšega MLO Ljubljana in Tajništvo občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Center konkreten predlog za ustanovitev inšpekcije, ki bi se ukvarjala z nadzorstvom in izvedbo odloka o javnem redu in miru. Naš predlog na tem mestu ponovno damemo.

Perspektivni program razvoja zavoda

V uvodnem delu tega poročila je navedeno, da znaša skupna vrednost osnovnih sredstev z gradbenimi objekti 69.462.060 din in da znaša odstotek izrabljenih osnovnih sredstev 44% v povprečju.

Te številke jasno govorijo, da se večji del uslug vrši z dotrajanimi, zastarelimi mehaničnimi napravami in s konji ali pa ročno. Po našem mnenju je bila napaka v tem, da se do leta 1954 ni v glavnem nič investiralo za nabavo opreme. Poldoben položaj je pri gospodarskih poslopih in pri javnih straniščih.

To bi bili osnovni razlogi, da si je Zavod izdelal perspektivni program razvoja do leta 1961. Izdelani program smo poslali v odobritev za to pristojnim organom. Ker pa je bil nekoliko nepopolen (niso bile znane cene), ga objavljamo na tem mestu s popravki:

GRADBENI OBJEKTI

1. Gradnja samskega doma z obratno menzo	56.000.000 din
2. Ureditev garaž, delavnic, skladišč, garderobe, upravnih prostorov in dvorišča	30.000.000 "
3. Gradnja pralnice za pranje smetnjakov približno	8.000.000 "
4. Gradnja sortirnice za izločitev uporabnih odpadkov in pridobivanje komposta približno	25.000.000 "
5. Gradnja 5 javnih stranišč	34.000.000 "

OPREMA

1. 8 avtomobilov po 3 tone, znamke Pionir TAM, za izpraznjevanje smetnjakov, po 5 milij. din	40.000.000 din
2. 5 avtomobilov po 6 ton, znamke FAP (ali druge), za izpiranje cest in škropljenje cest, po 18 milij. din	90.000.000 "
3. 1 avto grezničar za izpraznjevanje grezničnih jam	5.000.000 "
4. 3500 smetnjakov po 6305 din	22.067.500 "
5. Kad za lužino, vsebine 70 kub. metrov	1.200.000 "

Skupaj 311.267.500 din

Od tega odpade za samski dom 56.000.000 din
ker so ta sredstva zagotovljena iz sklada za izgradnjo stanovanj, ostane 255.267.500 "

Če torej odštejemo investicije za leto 1957 in sicer:

ureditev garaž in gospodarskega poslopja ter upravnih prostor	15.000.000 din
4 smet. avtomobili TAM	20.000.000 "
1 šasijo FAB za škrop. avto.	18.000.000 "
1 kad za lužino	1.200.000 "
	54.200.000 "

Bi ostalo za razdobje 1958-1961 201.067.500 din

ali povprečno za dobo 4 let na vsako leto 50.266.875 din investicijskih sredstev.

Odnos zavoda do občin

Decentralizacija službe Snage na občine ocenjujemo takole: ista ima dobre in slabe strani. Za zdaj več slabih kot dobrih. Nekatero slabe strani smo prikazali že v prejšnjem poglavju. Dobra stran decentralizacije se kaže v tem, da občine mnogo hitreje razširjajo delokrog naše dejavnosti (čiščenje in škropljenje), kot je bil to slučaj za časa bivšega MLO Ljubljana. Slabih strani decentralizacije pa je več.

Pod pristojnostjo bivšega MLO Ljubljana smo za vsa dela, katerih povprečen izračun je bil vnaprej mogoč (za čiščenje ulic in za izpiranje cest), sklepali pogodbe. Na ta

način smo se izognili ogromni administraciji, razlika med dejansko in prodajno ceno pa je ostala za vzpodbudo delavcev, oziroma dotacija sklada za dopolnitev in nadomestitev osnovnih sredstev.

Z občinami smo v letu 1956 prav tako hoteli sklepati pogodbe, pa so ta predlog, razen občine Vič, zavrnile, menda iz razloga, ker ne verjamejo, da so naše cene realne.

Iz naslednjega prikaza je razvidno poslovanje zavoda z odstopanjem od plana. Do tega odstopanja je prišlo zaradi tega, ker zavod pri sestavljanju plana ni mogel določiti točen odstotek pri razdeljevanju snažilnih okolišev po občinah.

REALIZACIJA PO OBCINAH

	1956	odobreni plan	izvršeno	
Center	din 16.766.000	52%	25.155.658	65%
Bežigrad	" 4.000.000	12%	3.687.095	10%
Šiška	" 5.250.000	13%	3.821.568	10%
Vič	" 4.150.000	12%	3.548.970	9%
Moste	" 3.467.000	7%	1.700.178	4%
Rudnik	" 1.000.000	4%	857.917	2%
	din 34.633.000		38.771.386	

REALIZACIJA PO STROSKOVNIH MESTIH

		od realizacije
Čiščenje ulic	din 23,544.759	60%
Izpiranje s cevjo	" 613.380	2%
Izpiranje z avtomobili	" 2,147.119	6%
Skropljenje z lužino	" 1,546.076	4%
Odvoz smeti s smetnjaki	" 5,732.542	15%
Odvoz smeti z avtomobili	" 1,014.303	3%
Odvoz smeti s konji	" 2,479.682	6%
Odvoz deponij	" 921.391	2%
Odvoz izkoptane trave, cestnih odpadkov	" 379.578	1%
	din 38,378.830	
Javna stranišča	" 392.556	1%
	din 38,771.386	
Smetnjaki:		
brez amortizacije	din 5,732.542	
+ amortizacija 193.728 smet. X 7	" 1,356.096	
	din 7,088.638	

Da bo slika čim realnejša, dajemo še primerjavo z letoma 1954 in 1955:

Primerjava	Osnovna dejavnost		
	plan	realizacija	indeks
1954	27.000	26.895	100
1955	34.000	33.521	125
1956	34.633	38.771	144

Za nadaljnjo primerjavo realnosti cen pa naj služi primerjava tarif z nekaterimi ostalimi mesti in indeks obsega:

INDEKS OBSEGA

Čiščenje ulic:	1954	m ²	indeks	cena za m ³	
				1955	1956
		849.914	100	1.64	
		1,040.729	122	1.60	
		1,060.632	125	1.79	

Primerjava cen uslug v Ljubljani s cenami v drugih republikah

Čiščenje ulic: Ljubljana 1.19 mes.; Maribor 1.15 mes.; Kranj 4.— mes.; Beograd 5.41 mes.; Sarajevo 0.30 za m²; Reka 1.30 mes. — Izpiranje s cevjo za 1 m²: Ljubljana 0.35; Maribor 0.33; Kranj 0.40; Beograd 0.16; Sarajevo 1.87; Reka 0.34. — Izpiranje z avtomobilom za m²: Ljubljana 0.42; Maribor —; Kranj 0.90; Beograd 0.12; Sarajevo —; Reka —. — Skropljenje z avtomobilom za m²: Ljubljana 0.65, lužina; Maribor 0.18, voda; Kranj 0.18, voda; Beograd 0.07, voda; Sarajevo 0.08, voda; Reka 0.08, voda.

Pripomniti je, da imajo drugod (Beograd) za skropljenje in izpiranje stalno delovno silo, dočim naš zavod kombinira to delo z opravo na cesti, ker se zavodu ne izplača za to delo zaposliti stalno delovno silo.

Odvoz smeti: Ljubljana 281 m³, Maribor tar., Kranj 320 m³, Beograd tar., Sarajevo tar., Reka tar.

Večina mest je osvojila tarifo za pobiranje pristojbine za odvoz smeti, in sicer običajno se opaža, da je tarifa izračunana na kvadratni meter stanovanjskih prostorov ali lokalov (povprečno 0.50 din od m²).

Zanimiva je primerjava odvoza smeti v ostalih mestih:

Sarajevo: smetar v 8 urah izprazni 50 smetnjakov. Skupina treh delavcev torej 150 smetnjakov. Stroški pa znašajo na uro 1330 din. Izračun pokaže, da velja enkratna izpraznitev smetnjaka 71 din. — Zagreb: v 8 urah izpraznijo 4 delavci 280 smetnjakov. Cene niso znane. — Maribor računa na prebivalca za odvoz smeti mesečno 208 din, dočim je naša kalkulacija pokazala strošek 20 din na prebivalca. Enkratna izpraznitev smetiščenega zabojčka velja 36 din. — Ljubljana: po podatkih, katere zbira zavod, skupina 3 delavcev zamenja v 8 urah 432 smetnjakov; enkratna izpraznitev smetnjaka 30 din, če upoštevamo amortizacijo pa 37 din.

Čiščenje ulic. V napravljeni pri-

merjavi ni jasne slike, če ne obrazložimo: takega načina čiščenja, ki ga imamo pri nas v Ljubljani, v drugih mestih ni. Pri nas imamo dnevno in nočno čiščenje, medtem ko imajo vsa druga mesta samo dnevno čiščenje. Za popolnejšo primerjavo naj navedemo še učinek dela. Pri nas en delavec-snažilec vzdržuje od 12.000 do 46.500 kvadratnih metrov dnevno, v povprečju na enega delavca-snažilca 28.000 kvadratnih metrov. V drugih mestih so rajoni čiščenja naslednji: Beograd: od 7—10.000 kvad. metrov; Sarajevo: 4200 kvad. metrov povprečno; Zagreb: 17.700 kvad. metrov povprečno; Novi Sad: 3500 kvad. metrov povprečno itd. Iz tega prikaza se da zaključiti, da je produktivnost dela v Ljubljani mnogo večja, zato tudi cena primerno nižja.

Izpiranje s cevjo. Ti podatki, prikazani v poročilu, so po našem mišljenju nerealni zlasti za mesti Beograd in Reka. V Ljubljani je skupina treh delavcev v letu 1956 izprala povprečno 1800 kvadratnih metrov cestne površine na uro. V Zagrebu povprečno 247, v Sarajevu 600, v Skoplju 500, v Novem Sadu 620 kvadratnih metrov, medtem ko trdi zavod Snaga Beograd, da izpere skupina delavcev 4000 kvad. metrov ulične površine na uro. Njihovi podatki so nerealni, kajti nam je znano, da je bil njihov povprečen učinek na skupino v letu 1955 le 800 kvad. metrov na uro. Iz tega sledi, da je tudi prikazana cena po 1 m² nerealna.

Skropljenje z avtomobili. Tu bi pripomnili, da pri nas skropljenje z vodo praktično ne pride v poštev. Da pa je taka razlika v ceni med Ljubljano in Beogradom, so po našem mišljenju v stroških zapopadene samo plače, ne pa voda in amortizacija.

Odvoz smeti. Ta učinek dela je zelo različen. Učinek dela pri zamenjavi smetnjakov smo že prikazali. Tu prikazujemo še učinek dela na spraznjevanju zabojev. Pri nas je voznik istočasno nakladalec, dnevni učinek dela pa znaša od 8 do 15 kub. metrov smeti. Povprečno

naloži voznik-smetar 10—12 kubičnih metrov dnevno. V Beogradu naloži 1 delavec dnevno od 4—5 m³, v Zagrebu 6 in pol, v Sarajevu 4, v Skoplju 4, v Novem Sadu 5 kubičnih metrov itd. Pripominjamo, da je v Ljubljani delavec hkrati tudi voznik.

Spričo vseh navedenih primerov, ki dokazujejo, da so cene realne in primerne, predlagamo, da se pristopi k sklepanju pogodb, in sicer z drugim tromesečjem tega leta, to je od 1. aprila 1957 dalje, za čiščenje ulic, izpiranje (s cevjo in z avtomobilom) ter za skropljenje z lužino. Odvoz smeti bi se pa za zdaj zaračunal po dosedanjem načinu, dokler ni sprejeta tarifa za pobiranje pristojbine od prebivalcev.

V prejšnjem poglavju smo opisali tehnične težave, ki so nastale z razdelitvijo naše dejavnosti na občine.

Na podlagi obrazloženega bi kazalo razmisliti, da se za komunalne zavode ustanovi en skupen mestni organ, katerega naloga bi bila koordinacija in pospeševanje komunalnih služb in naprav. Z ustanovitvijo takega organa bi občinski ljudski odbori na pristojnosti sicer nekaj zgubili, glede kvalitete in cen komunalnih uslug pa gotovo pridobili.

Na vprašanje, ali naj bi Zavod preimenovali v podjetje, odgovarjamo: če bi se rešila sporna vpra-

šanja, navedena v tem poročilu predlagamo, da poslušamo kot Zavod naprej in bi to diskusijo enkrat za vselej prekinili. Nujno pa je rešiti:

- a) dodeliti obratna srestva;
- b) za vsa dela, če je možno, naj se sklepajo pogodbe;
- c) razlika med dejansko in prodajno ceno naj ostane kolektivni;
- d) o uporabi morebitnega dobička, ki ga napravi kolektiv pri izvrševanju tretjih naročil (prevozne usluge, usluge remontnih delavnic) naj odloča upravni odbor Zavoda;
- e) potrditi je pravila Zavoda in sistematizacijo delovnih mest;
- f) občinski ljudski odbor Ljubljana-Center naj izda odlok o plačah delavcev in uslužbencev Snage.

Pri kraju želimo poudariti, da je služba snage izredno močan faktor zdravstvene preventivne službe, ki lahko ob doslednem prizadevanju mnogo prispeva in vnaprej preprečuje razne epidemije itd., oziroma jih pospešuje, če ni dovolj materialne osnove in prizadevanja. Za preventivno zdravstveno službo naša družba prispeva ogromna sredstva. Zato je upravni odbor mnenja, da bi morali občinski ljudski odbori oziroma pristojni sveti pospeševati našo službo tudi s stališča zdravstvene preventivne službe, ki je gotovo osnova za večjo življenjsko raven mestnega prebivalstva.

Mestna kanalizacija

V letu 1952 je bivši MLO Ljubljana ustanovil Zavod s samostojnim finansiranjem pod imenom »Mestna kanalizacija«. Po odločbi ustanovitelja izvršuje Zavod vsa vzdrževalna dela na kanalskem omrežju na teritoriju mesta Ljubljane. Kolikor pa je kapaciteta Zavoda večja, lahko izvaja tudi nova dela, ki so financirana iz proračuna OLO in mestnih občin. Na podlagi ustanovne odločbe in točno določenega delokroga je Zavod že v letu 1952 sestavil 3-letni plan vzdrževanja. V letu 1956 je bil prvi krogotok vzdrževalnih del zaključen. Pregledani, očiščeni in delno popravljeni so bili vsi kanali. V tem času smo očistili tudi tiste kanale, ki po izjavi poznavalcev kanalskega omrežja niso bili že 10 ali tudi več let očiščeni.

Z načrtnim in sistematičnim delom smo v letih 1952 do 1956 ustvarili pogoje za redno in normalno vzdrževanje kanalskega omrežja tako, da bo vključ vsakoletnemu širjenju kanalske mreže enkratni krogotok čiščenja zavreš vsaka 3 leta kot to zahtevajo posebni pogoji kanalskega omrežja z ozirom na zelo majhen procent padca in malo število glavnih zbiralnikov.

Kanalsko omrežje mesta Ljubljane

Območje mesta Ljubljane meri po približni cenitvi 198 km². Obstojeci obseg kanalskega omrežja meri ca. 8,95 km², po programu pa se predvideva gradnja kanalskega omrežja na ca. 25 km² obsega.

Sedanje omrežje obstoji iz naslednjih profilov in dolžin ter materiala:

Kanali iz okroglih bet. cevi od Ø 20—100	ml 91.940
Kanali iz jajčastih bet. profilov od Ø 45/70—240	ml 32.315
Zidani kanali iz opeke, kamna ali mešanega materiala od Ø 20/20 do 80/90	ml 5.681
	ml 129.936

Poleg zgoraj navedenega omrežja pa imamo še ca. 20.000 ml kanalskih vezi med požiralniki in vpadnimi jaški kanalov.

Ti podatki dopuščajo manjša odstopanja, točne podatke bomo imeli tokom letošnjega leta, ko se bodo podatki prekontrolirali iz novo napravljenih map po novi izmeri.

K omrežju spada tudi ca. 6600 požiralnikov, ki se morajo čistiti dvakrat letno. Prav tako je potrebno čistiti dvakrat letno tudi jarke na območju mesta, njihova dolžina je ca. 18.000 ml. V predelih mesta, kjer ni omrežja, je zgrajenih 75 kom. ponikovalnic, katere je treba vsako leto enkrat čistiti, po potrebi pa tudi menjati filter. Dvakrat letno se tudi čisti 38 kom. peskolovov, redno pa se vzdržuje in čisti tudi 16 hudournikov z vsemi pregradami in drugimi objekti. Ti hudourniki se nahajajo na območju sledečih občin: Sentvid, Šiška, Vič, Moste in Rudnik.

Iz spredaj navedenih podatkov je razvidno, da je skoraj 6000 ml kanalskega omrežja zgrajena iz kamna, opeke ali mešanega materiala. Ti kanali so stari, zgrajeni so bili še pred potresom, nekateri pa že davno preje. Vzdrževanje tega dela omrežja je najbolj zamudno in najdražje, zato je nujno, da se prične z rekonstrukcijo posameznih ulic. Večji del teh pravokotnih kanalov se nahaja na Zabjeku, kjer skoraj ni druge kanalizacije, razen tistega dela, kjer je bila zgrajena nova kanalizacija po prvi in drugi svetovni vojni. Zelo slaba je kanalizacija tudi v Križevniški in Salendrovi ulici ter na Poljanski cesti na odseku od »Rdeče hiše« do vogala Koptarjeve ulice. Kritična in za čiščenje življenjsko nevarna pa je kanalizacija v zgornjem delu Slomškove ulice, delu Metelkove ulice in sicer od Slomškove do Vidovdanske in po Vidovdanski cesti. Ta del kanalizacije je nujno potreben rekonstrukcije.

Kvaliteta kanalizacije malih profilov, to je neprehodnih kanalov, je pri nas slabša kot v drugih velikih

mestih Jugoslavije (na pr. v Zagrebu, Beogradu, Skoplju in drugod, kjer so vsi mali profili iz kamenine). Vse naše drobno omrežje je zgrajeno iz betonskih cevi, ki so manj odporne in delno propustne.

Za redno in uspešno vzdrževanje je nujno, da se čimprej odobrijo splošna pravila o kanalizaciji, da se odpravijo takoj največji nedostatki kot so pri »Mestni plinarni«, kjer spuščajo v kanal odplake brez pravega čiščenja, pri »Mestni klavnici«, kjer spuščajo odplake brez prečiščenja neposredno v Ljubljano, pri kvasarni na Viču (bivši Vojnovič), kjer spuščajo odplake neposredno v kanale, tako da smrdi iz požiralnikov na Tržaški cesti, posebno v poletnih mesecih. Prav tako nimajo urejenih svojih odtokov razne galvanizacije in drugi industrijski obrati.

Za vzdrževanje čistilnih naprav je nujno, da se preskrbijo z zadostni krediti. Čistilna naprava v Sentvidu je bila zgrajena izključno z domačimi sredstvi in opremljena s sodobnimi stroji, ki so bili vsi izdelani doma. Vrednost čistilne naprave v Sentvidu je 49.061,281 dinarjev. Zaradi tega je tudi nujno, da se redno in pravčasno preskrbijo krediti za nemoteno obratovanje, ker prekinitve obratovanja ne sme biti. Dober kilometer vzvodno od iztoka v Savo se nahaja trgalni vodnjak Mestnega vodovoda.

Za vzdrževanje omrežja je nujno potrebna tudi točna evidenca vseh priključkov in nadzorstvo nad izvršitvijo samih priključkov. Zavod je izvršil novo izmero omrežja, katera je vnešena v kataster z vsemi potrebnimi višinskimi kotami, profili in objekti. Z novim popisom priključkov bo možen tudi nadzor nad novimi, ki prihajajo v kanal in so nevarne za zdravje ljudi, ki so zaposleni pri čiščenju omrežja ali pa so nevarne za konstrukcijo kanalov, za čiščenje odpadkov v čistilni napravi ozroma organizmov v recipientu. Tako točne evidence dosedaj ni bilo, v kolikor pa je obstajala, je bila tekom vojne uničena tako, da je Zavod bil prisiljen izvršiti novo kartiranje omrežja in registracijo priključkov. Za opravljanje vzdrževanja je potrebno razvijati tudi primerna orodja in pripomočke, saj so dosedaj uporabljani pripomočki že močno zastareli. V ta namen so bila pri Zavodu v novejšem času konstruirana in izdelana tudi nova orodja (skrepper, kombiniran ustnik, razpore s škripci), ki dobro služijo svojemu namenu.

Do leta 1952 smo čistili kanale na zelo primitivni način (na vodno izpiranje), vsa dela so se izvajala v rezi. Ta način čiščenja je bil zelo drag glede na velike materialne stroške (nabava gumijastih cevi in drago), storilnost dela je bila zelo majhna in tudi kvaliteta dela ni bila zadovoljiva. Vsa naša mehanizacija je obstajala iz dveh starih kamionov, dveh starih mešalcev betona, nekaj lesenih vitlov in ene poljske kovačnice.

Da bi delo na vzdrževanju izboljšali tako po kvaliteti kot po kvantiteti, smo začeli izvajati norme in smo stabilizirali delovno silo, ki dela izključno na vzdrževanju.

Poleg tega smo nabavili zadostno število železnih vitlov, vodnih narbnikov (hidrantov), trikolesnih vozničkov, na novo pa smo uvedli za čiščenje neprebrdnih kanalov skrepperje (po vzorcu iz tuje literature), ki so zamenjali stari način čiščenja (z uporabo lopatic in kladiv) z izboljšanjem načinov čiščenja, z uvedbo novih pripomočkov in norm smo skrajšali potrebni delovni čas za eno tretjino na ml. Izboljšala se je tudi kvaliteta dela, ker skrepper istočasno, ko čisti

kanal, izvršuje tudi kontrolo nad notranjim stanjem kanala.

Precejšen problem predstavlja tudi ureditev in vzdrževanje številnih potočkov in hudournikov. Zavod je pristopil k ureditvi manjših potočkov tudi na montažni način in izdelal v ta namen dva tipa, ki sta se zelo dobro obnesla in sta mnogo cenejša od sedanjega klasičnega načina gradnje (Pod Čadom, Litijska cesta).

Vrednost lastnih osnovnih sredstev Zavoda je 14.068.084 din. Osnovna vrednost kanalskega omrežja in čistilne naprave v Sentvidu je 1.025.574.900 dinarjev, odpisi so 613.220 dinarjev, tako da znaša sedanja vrednost kanalskega omrežja 412.354.251 dinarjev. Cenitev je bila izvršena komisijsko po nomenklaturi za osnovna sredstva, uporabna vrednost omrežja pa je znatno višja.

Delovna sila

V letu 1952 je bilo vseh uslužbencev 12, od tega 4 tehniki. Povprečno zaposlenih delavcev pa je bilo 120. Razmerje med delavci in nameščenci je bilo 10 : 1.

Od 120 zaposlenih delavcev je bilo 20 kvalificiranih in polkvalificiranih. Razmerje med kvalificiranimi in nekvalificiranimi je bilo 1 : 6.

Število zaposlenih delavcev vseh kvalifikacij je do leta 1955 naraščalo. V tem letu je bilo poleg 17 uslužbencev zaposlenih še povprečno 182 delavcev vseh kvalifikacij.

Razmerje uslužbencev napram delavcem je bilo še vedno okrog 1 : 10.

Tudi razmerje kvalificiranih in polkvalificiranih delavcev napram nekvalificiranim se bistveno ni izpremenilo. Storilnost dela po vrednosti pa je bila 89.535.000 dinarjev. Vidnejše razlike so nastale v letu 1956, ko smo uvedli nove elemente v mehanizacijo in pri načinu dela.

Število uslužbencev je ostalo isto, skupno število delavcev pa se je znižalo od 182 v letu 1955 na 157 v letu 1956. Znižanje je šlo na račun nekvalificiranih delavcev, dočim pa se je število kvalificiranih in polkvalificiranih dvignilo napram letu 1955 in to zaradi večje uporabe mehanizacije tako, da je razmerje med kvalificiranimi in polkvalificiranimi napram nekvalificiranim 1 : 4, napram letu 1955, ko je bilo razmerje 1 : 6. Realizacija pa je bila v letu 1956 po vrednosti dosežena 95.208.651 dinarjev, kar znači, da je bila z 21% manjšo delovno silo presežena realizacija za 5,8% napram letu 1955 z istimi cenami raznih materialov.

Aprila meseca 1954 je MLO izdal odločbo, po kateri se takratna ustanova preimenuje v finančno samostojni zavod z istimi nalozami in delokrogom. Istočasno pa se spremeni organ upravljanja. Ukinjeno je bilo delavsko samoupravljanje in uvedeno družbeno upravljanje. Dve tretjini družbenega organa imenuje pristojni organ, ena tretjina pa se voli iz delovnega kolektiva.

Z nastankom mestnih občin pa spada Zavod v pristojnost občine Ljubljana-Center.

Delo družbenega organa

Družbeni organ Mestne kanalizacije, katerega 12-članski upravni odbor je sestavljen iz dveh tretjin državljanov posameznih ljubljanskih občin in ene tretjine članov Zavoda samega, dalje direktorja Zavoda in od sindikalne organizacije predlagani zastopnik kot posvetovalni organ.

S svojo redno udeležbo na mesečnih sejah upravnega odbora se zastopniki družbe zanimajo za probleme Zavoda in se dobro udeležujejo

in uveljavljajo v vlogi družbenega organa. Na sejah upravnega odbora Zavoda razpravljajo in rešujejo predvsem probleme iz kanalizacijskega področja svoje občine, katero pač zastopajo in jih tudi zadovoljivo urejujejo z Zavodom, seveda v okviru tesno odmerjenih občinskih proračunov.

Podrobneje je razpravljal Upravni odbor o proračunu Zavoda in predlogu proračunov posameznih občin za vzdrževalna dela kanalskega omrežja.

Obsežna razprava je bila v zvezi z racionalno novogradnjo kanalskega omrežja z vakuumiranimi cevmi, katerih prvi uspehi so se že pokazali v racionalizaciji delovne sile in materiala pri gradnji velikega zbiralnika Moste-Litostroj, na odseku Vodovodne ceste in Kamniške ulice, prav tako pa tudi pri delu in razpravi o predlogu investicijskega programa kanalizacije mesta Ljubljane.

Ta dva faktorja zahtevata v bodoče od Zavoda tudi novih prijemov v organizacijski strukturi. Treba bo tehnični in delovodski kader ojačati s strokovno dobrimi sodelavci. Nekvalificirana delovna sila bo vedno manj potrebna.

Vodstveni, tehnični kader, kakor tudi kvalificirano in nekvalificirano delovno silo pa bo v tej zvezi stimulirati, ker je to sektor dela, od katerega beže ljudje.

Upravni odbor je podrobno analiziral predlog proračuna Zavoda za vzdrževalna dela, posebno iz vidikov uspehov, ki jih je pokazal ta sektor dela Zavoda s tem, da mu je končno uspelo napraviti popolno evidenco obstoječega kanalskega omrežja in redosled čiščenja kanalov z mehaniziranimi napravami, skrepperji.

Za vse izboljšave dela in v zvezi s tem gradnjo novih objektov in naprav (mehanizacije) pa bo moral Zavod dobiti posebna izredna sredstva, kajti lastna investicijska sredstva bodo za izvajanje tako obsežnih investicijskih del, kakor zahteva obsežni investicijski program, daleko premajhna. Na te stvari se bo treba pripraviti že v tem letu.

V interesu koordinacije dela Zavoda in občinskih komunalnih oddelkov v pogledu vzdrževalnih del pa ima upravni odbor občasne sestanke z načelniki in referenti občinskih komunalnih oddelkov.

Zelo podrobno je razpravljal upravni odbor tudi o osnutku »Pravil za Mestno kanalizacijo«, kajti v Sloveniji nimamo nikakih predpisov o cestni in hišni kanalizaciji razen starega in že zastarelega gradbenega zakona iz leta 1931. Nujno potrebna je izdaja predpisov s tega področja, ki bi služili tako oblastnim organom kakor tudi projektantom. V tem osnutku pravil so podrobno razčlenjeni predpisi za posamezne storitve uslug, kakor tudi pristojnost in kanalska pristojbina na podlagi dejanske porabljene količine vode. Ta kanalska pristojbina bi po tem osnutku povsem zadoščala za redna vzdrževalna dela, kakor tudi za gradnjo drobnega kanalizacijskega omrežja (ne pa za gradnjo zbiralnih kanalov). Zato je izposlovanje zakonitve pravil ena nujnih potreb.

Upravni odbor je ugotovil, da je vodstvo in tehnični kader Zavoda zelo dober in ni s te strani nikakih težav. Večji problem je nekvalificirana delovna sila, ki se rekrutira iz vrst delavcev, ki prihajajo iz Bosne in Prekmurja, po svojem načinu življenja zelo nestalna delovna sila, ki povzroča Zavodu precejšnje težave.

Tehnični kader skupaj s projektnim oddelkom, kot rečeno, z vso vestnostjo sodeluje pri vseh novih

prijemih dela in organizaciji nasploh, nima pa za to nikake stimulacije.

Razdelitev bilančnega viška pri tako zvanih finančno samostojnih zavodih, odvisnih od proračunov občin, pač ni stimulaturna in je zaradi tega resnično težko pridobiti in zadržati dober strokovni kader, ko ima v vseh gradbenih podjetjih možnost neprimerno večjih dohodkov.

Pri reševanju raznih problemov, kakor pri gradnji čistilne naprave in gradnji zbiralnikov na montažni način ter izdelavi Splošnih pravil kanalizacije in drugih problemov je Zavod dobil podporo in smernice in sicer:

od Tajništva za komunalne zadeve OLO smo prejeli smernice za izdelavo Splošnih pravil za kanalizacijo, dalje pomoč pri izdelavi perspektivnega programa in finančna sredstva za raziskave in večje gradnje.

CHZ nam na našo željo in po potrebi vrši analize o čiščenju odpadkov pri čistilni napravi in iztoku v Savo.

Turboinstitut je sodeloval pri konstrukciji in izdelavi specialne stroje za čistilno napravo v Sentvidu.

Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS je preštudiral in izdelal postopek vakuumiranja betonskih cevi po naročilu našega zavoda. Projekt zbiralnika A2, statični račun in dokumentacijo pa je izdelal naš Zavod. Poleg navedenega dela pa nam Zavod vrši stalno tudi preiskave o trdnosti in vodni propustnosti betonskih cevi.

Institut za geodezijo in fotogrametrijo je sodeloval pri izmeri kanalizacije in izvršil kartiranje nove izmere omrežja.

Institut za sanitarno hidrotehniko in Institut za hidrologijo in hidrometrijo sta dala smernice in navodila za merjenje odtoka kanalske vode.

Zavod za statistiko OLO Ljubljana nam je dal na razpolago podatke, ki smo jih rabili pri izdelavi naše evidence priključkov.

Prav tako nam je dal na razpolago potrebne podatke o potrošnji vode tudi Mestni vodovod.

Program razvoja

Razširjevanje kanalskega omrežja — novogradnje — terja predvsem sistematično načrtovanje dela pri novogradnji kanalov. V ta namen je Zavod po navodilih komisije Sveta za komunalne zadeve OLO izdelal investicijski program celotnega kanalskega omrežja za dobo prihodnjih 50 let vključno z lokacijo bodoče čistilne naprave.

Ta programska študija kaže na sorazmerno enakomerno potrebo trošenja investicij za obdobje skoraj 40 let nazaj in predvideva potrebo po razširjevanju omrežja vzporedno z večanjem mesta. Te novogradnje so utemeljene s statičnim opazovanjem iz preteklosti. Iz tega je razvidno konstantno naraščanje investicij, ki bodo potrebne predvsem za gradnjo drobne kanalske mreže in bi znašale v prihodnosti 50 let približno 3 milijarde dinarjev. Isto velja v nekoliko manjši meri tudi za gradnjo zbiralnikov. Ker obstoji kanalsko omrežje iz le malo vrst osnovnih elementov, navaja zgoraj omenjeno dejstvo k misli, da je potrebno preiti h gradnji kanalskega omrežja na točno preiščeni industrijski način, ker bo tako možno prihraniti velika materialna sredstva.

V tej zvezi je Zavod preteklo leto že prešel k montažnemu načinu gradnje zbiralnikov tudi za velike profile. V prihodnosti bo potrebno podrobno proučiti še najprimernejše

vrste izkopa, opaža, kakor tudi načina gradnje manjših kanalov in objektov. V tej zvezi so bili podani že številni predlogi.

Vsekakor pa se izplača za ta dela nabaviti primerno mehanizacijo, kar se je dovolj očitno izkazalo že zasilno obnovo docela iztrošenega bagra.

Oddelek za projektiranje je v preteklem letu poleg drugega izdelal projekte za gradnjo treh zbiralnikov in sicer: podaljšek zbiralnika A2 (severnega zbiralnika) do gorenjske železniške proge, podaljšek obeh zbiralnikov ob Ljubljani do zaključka bolniškega teritorija in s tem v zvezi potrebne študije glede sifona pod Ljubljano ter lokacije bodoče čistilne naprave. Najvažnejša naloga oddelka za projektiranje v tem letu pa je izvršitev investicijskega programa bodoče čistilne naprave za Ljubljano, kakor tudi naprave potrebnih študij in meritev, ki naj postanejo trdna osnova za racionalno projektiranje kanalskega omrežja (koeficient odtoka, obremenitev Ljubljane).

Odnos do občin in obratno

Decentralizacija finansiranja vzdrževanja kanalskega omrežja na občine ima pozitivne in negativne posledice.

Pozitivno je to, da nima nobena občina oziroma mestni predel nikakih prednosti pri vzdrževanju in obnavljanju. Sedaj ni več zapostavljenih predelov, temveč se na teritoriju vsake občine izvajajo potrebna vzdrževalna dela v takem obsegu kot ga dopuščajo finančna sredstva posamezne občine.

Težave pa nastajajo zaradi delitve sredstev pri občinah na četrtletja. Zneski v posameznih občinah so tako majhni, da otežkočajo izvajanje nekaterih del, posebno tistih, ki se izvršujejo le v gotovem letnem času in katerih vrednost presega vsoto, ki je po planu predvidena za eno četrtletje.

Druga še večja neprihika pa je, ker Zavod nima lastnih obratnih sredstev. Mesečni obračuni se realizirajo šele v drugi polovici prihodnjega meseca. Poleg tega je potrebna nabava nekaterih materialov, ki jih je treba nabaviti v večjih količinah in jih plačati prej, kot so v celoti porabljeni in obračunani.

Ker kot Zavod ne moremo dobiti od banke obratnega kredita, nam je bivši MLO dodeljeval vsako leto potreben avans, ki smo ga v decembru mesecu obračunali. V letu 1953 so nam nekatere občine nakazale samo 50% potrebnega avansa, nekatere pa so nam ga sredi leta zaradi pomanjkanja finančnih sredstev obračunale.

Po informacijah, ki smo jih prejeli, pa bo Zavod prejel letos od proračuna OLO prvi obrok obratnih sredstev v znesku 6.000.000 dinarjev, s čimer bo to pereče finančno vprašanje vsaj delno rešeno.

Notranja struktura poslovanja zavoda

Zavod vrši poleg rednega vzdrževanja tudi investicijska dela. Obseg investicijskih del je v razmerju napram vzdrževanju 2:1, ali z ozirom na kapaciteto Zavoda ca. 100 milijonov letno. Zelja Zavoda, da gradi kanalsko omrežje, izvira iz tega, ker je Zavod najbolj zainteresiran na tem, da je novozgrajeno omrežje kvalitetno, ker ga mora po izvršitvi prevzeti v oskrbo in vzdrževanje. Istega mišljenja so tudi predstavniki mestnih občin glede na izkušnje, ki jih imajo pri oddaji del ostalim gradbenim podjetjem.

Z odvzemom skladišča, ki je bilo kmalu po osvoboditvi odvzeto Za-

vodu m dodeljeno podjetju »Sadje-zelenjava«, je nastal problem. Z izpopolnitvijo mehanizacije in povečanjem prevoznega parka pa je problem skladišča za Zavod življenjskega pomena. Polovica naših strojev se nahaja sedaj shranjenih v odprti lopi ob Povšetovi cesti, ostala polovica pa je razmeščena po raznih mestih, kjer ni zadosti zaščiten pred v.emenskimi neprilikami in nameranimi okvarami. Prav tako je samo provizorno zaščiten ves naš gradbeni les in montažne barake.

Za dosego boljše kvalitete pri gradnji zbiralnikov je Zavod pričel z montažno gradnjo vakuumiranih cevi. Pocenitev z montažnim načinom gradnje zaenkrat še ni tako velika, pač pa je kvaliteta novega načina dela znatno boljša. Z vakuumiranimi cevmi smo dosegli večjo trdnost, absolutno nepropustnost in znatno manjšo uporabo cementa. Z zgraditvijo delavnice ob Povšetovi cesti pa se bo tudi cena vakuumiranih izdelkov znatno znižala.

Drugi velik uspeh pa je v tem, da smo z novim načinom gradnje v letu 1956 uspeli s 60 delavci v času dveh in pol mesecev zgraditi isto dolžino kanala, za katero smo v letu 1955 potrebovali 70 delavcev in 7 mesecev časa. V letu 1956 smo gostovali v Zavodu za raziskavo materiala, kjer je možna izdelava specialnih cevi. Cevi smo izdelovali z našo delovno silo in našimi stroji in modeli. Uporabljati pa smo morali Zavodovo pomično dvigalo, ker brez njega izdelava vakuumiranih cevi ni možna. (Teža ene vakuumirane cevi brez železnega in aktivnega opaža je ca. 3200 kg.) Za to delo smo usposobili potrebno število delovne sile, ker Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij pusti izdelovati cevi samo toliko časa, da se utrdi postopek in način dela. Jasno je, da si mora Zavod sam oskrbeti potrebne prostore, ker je sicer izdelava vakuumiranih cevi in drugih specialnih izdelkov nemogoča. V to svrhu je Zavod stopil v stik s »Snago« in dosegel sporazum za potrebno zemljišče.

Za gradnjo skladišča, garaž in delavnice pa že imamo odobreno lokacijsko odločbo. Prav tako imamo že izdelan investicijski program ter je tik pred vložitvijo. V perspektivi pa ima Zavod namen izdelovati tudi manjše profile po specialnem postopku tako, da bi dosegel dvig kvalitete betonskih cevi tako v pogledu trdnosti kakor tudi nepropustnosti. Brez primernih prostorov pa taki izdelki niso mogoči. Skladišča, garaže, sanitarije in delavnice bi veljale ca. 30 milijonov dinarjev. Gradnjo teh prostorov je možno graditi v dveh etapah, in sicer tako, da bi v letu 1957 zgradili prvo polovico, to je skladišča in garaže. Kot je predhodno omenjeno, je za Zavod življenjskega pomena gradnja skladišč, garaž in delavnice ter sanitarij. Za ta dela bi potrebovali 30 milijonov dinarjev. Za prvo etapo, katero bo Zavod pričel graditi že v marcu letos, je potrebno 15 milijonov. Za to gradnjo ima Zavod na razpolago lastnih sredstev 8 milijonov. Za dovršitev prve etape pa nujno potrebuje še ostanek, to je 7 milijonov dinarjev. Zavod ima za svoje delavce samska stanovanja. Prostoru in Ambroževem trgu so zidani, suhi in v dobrem stanju tako, da odgovarjajo potrebam. Poleg omenjenih prostorov pa ima Zavod tudi stanovanjsko barako v Metelkovi ulici, ki je v razpadajočem stanju. Po nalogu pristojnih oblasti moramo to barako odstraniti. Z izgradnjo garaž na Pristavi pa bi bile sproščene garaže na Ambroževem trgu, ki bi se z malenkostnimi stroški preuredile v bivališča naših delavcev. Z manjšimi

preureditvami podstrešja nad pisarniškimi prostori na Ambroževem trgu pa bi pridobili nekaj spalnic. S temi adaptacijami, ki bi veljale malenkostno in se njih gradnja lahko vrši v dveh etapah, bi Zavod rešil problem samskih stanovanj. Po aproksimativni cenitvi bi veljale te adaptacije ca. 3.500.000 din.

Higiensko čiščenje in vzdrževanje omrežja je možno izvrševati samo s sodobno mehanizacijo, to je z avtomobilom z vakuum črpalko. Ta način čiščenja je možen v vseh letnih časih; ne da bi povzročal kakršenkoli smrad in odlaganje sedimenta po cestah. Čiščenje se opravlja avtomatsko s črpanjem, tako da ostane sediment v cisterni, tekočina pa se odteka neposredno nazaj v kanal. V naši državi uporabljajo za tovrstna čiščenja omenjene avtomobile že v Zagrebu in Beogradu.

Ta način čiščenja se je obnesel v vseh mestih, kar dokazuje dejstvo, da vsa prizadeta mesta ta način mehanizacije izpopolnjujejo. Ta vozila je potrebno uvažati, Zavod pa bi si nabavil vozilo FAB brez karoserije, cisterno, vakuum črpalko in potrebne priprave pa bi nabavil pri domačih podjetjih. Potrebni kredit za nabavo kompletnega vozila bi predvidoma znašal 20 milijonov dinarjev.

Nabava priprave za predorsko gradnjo bi veljala ca. 10 milijonov. Izdelana bi bila v zavodovi mehanični delavnici, hidravlične črpalke pa bi Zavod nabavil pri Litostroju. S to pripravo bi se znatno zmanjšalo število zaposlenega delavstva, kar pa je najbolj važno, dopušča nam predorsko gradnjo v vsakem terenu in v vseh letnih časih pod železniško progo, kjer odprte gradbene jame

niso možne. Klasičen način gradnje predorov za zbiralnike ni primeren in je predrag, poleg tega pa se porabi in uniči ogromne količine lesa od katerega večji del ostane v predoru.

Predlog načina upravljanja

Zavod je od osvoboditve do danes doživel toliko sprememb in različnih oblik, da imamo glede tega tudi gotove izkušnje. Lahko trdimo, da smo dosegli največje uspehe v času, ko poslujemo kot finančno samostojni zavod z družbenim upravljanjem.

Zavod poleg vzdrževalnih del in novogradenj, ki so komunalno-družbenega značaja, izvršuje tudi velik del drugih funkcij. Izvršuje pregled vseh projektov kanalizacije na območju mesta in podaja pismene objave o predvidenih gradnjah. Poleg navedenega dela sodeluje tudi pri komisijah razpravah, ogledih ali revizijah, kjer to zahteva značaj in važnost dela. Vodi in izdaja pristojne ke za priključke na kanalsko omrežje. Zavod daje projektantom tehnične podatke o obstoječem in predvidenem omrežju z vsemi potrebnimi kotami in smernicami. Z morebitnim prehodom od finančno samostojnega zavoda na komunalno podjetje pa bi moral ta dela izvrševati neki drugi organ s sedežem na OLO, ker ta dela ni mogoče deliti po občinskih ampak se morajo obravnavati kot celota.

Z vsako spremembo pa nastanujunjen zastoj.

Iz zgoraj navedenega smatramo da dosedanja oblika finančno samostojnega zavoda z organom družbenega upravljanja najbolj odgovarjaje dejanskim potrebam.

Mestni vodovod

Omrežje

Ob koncu leta 1956 je merila celotna mreža mestnega vodovoda 237.883 m. Od tega je bilo samo v letu 1956 položenih 9857 m cevi raznih profilov. Vseh priključkov je 7832, hidrantov 1281 ter 1174 zasunkov. Dnevna potrošnja se giblje med 30.000 do 36.000 m³.

Na območju Ljubljane so zgrajene 3 vodarne (2 po osvoboditvi), skupno z 12 vodnjaki, in to:

1. Vodarna Kleče: 8 vodnjakov s 5 črpalnimi agregati:

a) 2 centrifugalna agregata po 250 l/sek nazivne jakosti 240 in 250 kW, drug drugemu rezerva, v pogonu vedno le eden, znamke Sulzer, ki črpa iz vodnjakov I., II., III., IV. in V.

b) Vodnjak št. VI.: Centrifugalni agregat 70 l/sek nazivne jakosti 100 kW, znamke Siemens — provizorij.

c) Vodnjak št. VII.: Centrifugalni vertikalni agregat 60 l/sek nazivne jakosti 88 kW, znamke Pellizzari.

d) Vodnjak št. VIII.: Centrifugalni vertikalni agregat 60 l/sek nazivne jakosti 115 kW, znamke Litostroj.

2. Vodarna Hrastje: 2 vodnjaka in 2 agregata, in to:

a) Vodnjak št. I.: Centrifugalni vertikalni agregat 60 l/sek nazivne jakosti 115 kW, znamke Litostroj.

b) Vodnjak št. II.: Centrifugalni vertikalni agregat 60 l/sek nazivne jakosti 115 kW, znamke Litostroj.

3. Vodarna Šentvid: 2 vodnjaka in 2 agregata, in to:

a) Vodnjak št. I.: Centrifugalni vertikalni agregat 10 l/sek nazivne jakosti 30 kW, znamke Perles.

b) Vodnjak št. II.: Centrifugalni vertikalni agregat 5 l/sek nazivne jakosti 20 kW, znamke Perles.

Skupna nazivna jakost motorjev,

katero lahko stavimo v obrat, znaša v kW, in sicer:

V Klečah	553 kW
V Hrastju	250 kW
V Šentvidu	50 kW
Skupno	833 kW

z rezervo 250 kW pa 1083 kW inštalirane nazivne jakosti.

Kapaciteta vodnjakov:

V Klečah	580 l/sek — 390 l/sek
V Hrastju	120 l/sek — 50 l/sek
V Šentvidu	60 l/sek — 15 l/sek

Skupno 860 l/sek — 455 l/sek

Osnovna sredstva — vrednosti 1.151.926.925 din.

Upravni odbor:

Zavod ima družbeno upravljanje. Upravni odbor sestavljajo predstavniki posameznih občin ter člani kolektiva. V letu 1956 je imel upravni odbor 9 rednih sej, ki so se nanašale na splošno upravljanje zavoda, na sestavo plana investicijskih gradenj v skladu s težajami in koristmi posameznih občin ter na specialna tehnična vprašanja. Ker so v sestavi odbora tudi najboljši tehnični strokovnjaki v vodovodni stroki, s pomočjo katerih se je na sejah načelno reševalo nekatera tehnična vprašanja, ima Zavod pri tem dragoceno pomoč, istočasno pa sestava odbora zagotavlja tudi pravilno politično usmeritev dela. Glede odnosov do posameznih občin ni bilo težav, kar je po našem mnenju po eni strani zasluga družbenega upravljanja, ki zmore po svojih predstavnikih v posameznih občinah sproti regulirati eventualna nesoglasja, po drugi strani pa način fi-

finansiranja investicij sam po sebi izključuje resnejše težave finančnega odbora z vodstvom zavoda je bilo zelo dobro in tesno povezano. Iz izkušnje preteklih let smo prišli do zaključka, da je obstoječi način upravljanja, to je družbeno upravljanje najprikladnejše in najbolj koristno.

Investicijski program razvoja vodovoda

Glede na krize v preskrbi mesta z zadostno količino vode v letih 1947 do 1950 ter nujnih razširitev vodovodnega omrežja na periferne predele mesta, je bil sestavljen investicijski program izgradnje vodovoda za vse območje mesta ter okoliških krajev, ki jih je možno oskrbeti neposredno iz mestnega vodovoda. Programsko se predvideva razširitev obstoječih ter gradnja novih črpališč s skupno kapaciteto 850 l/sek, kar bo zadoščalo za oskrbovanje 250.000 prebivalcev, kolikor jih bo predvidoma imela Ljubljana. Vzporedno z gradnjo črpališč predvideva program postopno izgradnjo vodovodnega omrežja, pri čemer se kot prioriteta postavlja polaganje glavnih napajalnih cevodovodov premera 700, 500, 400 ter zgraditev rezervoarjev. V interesu mesta samega je, da je tudi njegovo ožje zaledje, ki oskrbuje mesto s povrtno, preskrbljeno z zdravno pitno vodo. Glede na to se programsko predvideva tudi zgraditev lokalnih vodovodov, ki bodo zajeli vse okoliške kraje mesta. Vodo bodo dobivali ti vodovodi po prečrpavanju iz mestnega vodovoda. Skupni stroški razširitve in izgradnje novega vodovodnega omrežja, skupno z lokalnimi vodovodi s potrebnimi črpališči in rezervarji so preračunani na 1.900.000.000 din, od česar odpade na centralni vodovod 1.166.000.000 dinarjev. Izgradnja centralnega vodovoda se predvideva po etapah, v skladu z razvojem mesta in doteka-jočimi finančnimi sredstvi. Programsko je predvidenih pet etap po pet let, pri čemer računamo, da bomo potrebovali v prvih treh etapah po 320.000.000 din na vsako etapo, ostane nek 200.000.000 din pa odpade na zadnji dve etapi. Predvidena sredstva za posamezne etape so realna. Pri izgradnji prve etape, ki je sedaj v teku, razpolaga vodovod letno s približno 100.000.000 din, kar povsem ustreza predvideni etapni izgradnji, če ostanemo pri sedanjem načinu finančnega poslovanja v pogledu investicijske izgradnje.

Odnosi med Zavodom in občini so bili dobri, prejeli smo od njih podporo in razumevanje. Prva leta po osvoboditvi smo imeli razne težave v pogledu materiala, kakor tudi glede finančnih sredstev, to stanje pa se je iz leta v leto stalno izboljševalo. Zaradi teh težav tudi letni plani niso bili povsem realizirani. V letu 1955, ko je bil MLO odobril predlog Oddelka za gradbene in komunalne zadeve, da se zviša cena industrijski vodi na 80 din, so postali naši letni plani realni ter se tudi desetletni plan normalno razvijata. Tudi danes, ko je Ljubljana razdeljena na občine ter spada Mestni vodovod pod ObLO-Center, lahko trdimo, da so odnosi med Zavodom in ObLO-Center kakor drugi občini dobri. Vzroke za dobre odnose pa je iskati v tem, da se Mestni vodovod vzdržuje in gradi nove cevodove iz lastnih sredstev, t. j. iz pobrane vodarine.

Vprašanje lastnih investicijskih sredstev

Investicijska gradnja se finansira iz lastnih investicijskih sredstev, ki dotekajo v teku leta kot razlika med lastno in prodajno ceno vode. Po praksi zadnjih let na ta način ustvarjena sredstva dovoljujejo gradnjo investicij v takem obsegu, kot je predvideno v gradbenem programu. Vendar pa kapaciteta Zavoda v odnosu na kvalificirano delovno silo s težavo zmaguje povečano investicijsko izgradnjo. Pri tem upoštevamo dejstvo, da imamo poleg lastnih investicij še priložnostno investicijsko gradnjo, ki jo finansirajo občine ali pa drugi interesi. Način finansiranja investicij je za Zavod zadovoljiv, saj ima s tem možnost, da realno planira sredstva za investicije ter tem ustrezno plan gradnje. Sredstva za investicijsko gradnjo dotekajo Zavodu preko celega leta, kar ustvarja v začetku gradbene sezone težaven položaj, ker v prvih mesecih leta še ni zbranih dovolj sredstev za nakup gradbenega materiala (predvsem vodovodnih cevi). Da se prebrodijo te težave, bo moral Zavod najeti kratkoročno posojilo pri kreditnem skladu, da si s tem ustvari možnost za enakomerno porazdeljeno investicijsko dejavnost preko celega leta.

Usluge na tuj račun (instalacijska dela) se obračunavajo po dejanskih cenah za material in izdelavne plače z minimalnim pribitkom za režijske stroške ter amortizacijo.

Po cenah iz predračuna Zavod fakturira zgoraj navedena le za htevo naročnika.

Gradbena investicijska dela (polaganje cevodovodov na tuj račun) v smislu predpisov zavod obračunava po cenah odobrenega predračuna.

Lastna cena vode znaša za 1 m³ 8,74 din.

Delovna sila

Skupno število zaposlenih znaša na dan 30. jan. 1957 delavcev in uslužbencev 101. Od tega 23 uslužbencev ali 22,7%. V to število uslužbencev so všteti tudi delovodje, inkasanti in izpisovalci računov.

Mestna plinarna

Sedanje stanje proizvodnje in naprav

Mestna plinarna v Ljubljani je eno izmed najstarejših podjetij v Ljubljani. Ustanovljeno je bilo leta 1861 in bo v nekaj letih slavilo 100-letnico obstoja. Začetna produkcija je bila 30.000 m³ plina letno. Prvotna proizvodnja plina je bila namenjena samo za razsvetljavo ljubljanskih ulic, pozneje so začeli plin uporabljati tudi v posameznih hišah, kjer je zamenjal petrolejke. Selo leta 1922 so začeli plin uporabljati v gospodinjstvu kot gorivo. Od tedaj dalje produkcija plina stalno narašča vse do leta 1949, ko je dosegla svoj vrhunec — 3.200.000 m³ plina letno. Po tem letu pa je začela produkcija padati, število konsumentov se je pričelo zmanjševati. Vzrok zmanjšanju porabe plina v gospodinjstvu je dejstvo, da je začela plinarna uporabljati v letu 1948 za proizvodnjo plina domači premog iz rudnikov Laško in Raša. Premog iz Raše vsebuje do 10% žvepla, kar je preveč za proizvodnjo plina. Leta 1956 nam je uspelo nabaviti večjo količino uvoženega

V času sezone od marca do novembra pa se razmerje med delavci in nameščenci giblje od 15 do 17%.

Glede na predvideno investicijsko gradnjo ter povečane potrebe po vzdrževanju bo moral Zavod posvetiti pozornost povečanju delovne sile, to je predvsem kvalificiranim delavcem-monterjem ter tehničnemu osebju. Trenutno je zaposlenih na omrežju vsega skupaj le 16 monterjev, ki morajo poleg investicijske gradnje vršiti še dela pri vzdrževanju vodovodnega morežja in izvrševanju uslug, kar vse ovira tekoče poslovanje vodovoda, zlasti pa zadeva vprašanje vzdrževanja.

V tehničnem oddelku so zaposleni z izvajanjem investicij 1 gradbeni inženir in 1 gradbeni tehnik, kar za pravilno vodenje stotimilijonskih investicij ne zadostuje, če upoštevamo, da je potrebno splošno sodelovanje tudi pri ostalih tehničnih vprašanjih, ki niso na taki višini, kot bi morale biti. Tu mislimo predvsem na vodenje Zavoda s tehničnega vidika, to je zasledovanje in analiziranje obrata, ekonomičnosti, evidence, tehnične obdelave vprašanja vodomerov itd., kar vse v celoti doprinaša k pravilnemu in gospodarsko uspešnemu poslovanju. Za vodstvo obrata je zaposlen 1 strojni tehnik-tehnični vodja, ki skrbi predvsem za pravilno in nemoteno obratovanje obrata, nujno potrebno vzdrževanje, pravilno izvajanje priključkov ter vse administrativno tehnične posle s tem v zvezi.

Po mnenju upravnega odbora se priporoča, da bi Mestni vodovod zaradi svoje razsežnosti in povečanosti prišel v pristojnost OLO ali pa Mestnega sveta. Vzrokov za ta predlog je več, in sicer:

a) Vodovod se bo že v letu 1957 razširil preko okvirja svojih mej, in to na Skofljico. Danes imamo že vodovod v Založu, Sentvidu in se vršijo raziskovalna dela na Bokalah.

b) Vodovod se mora razvijati kot celota ne glede na finančno sposobnost posamezne občine.

c) Pravila vodovoda morajo veljati za vse območje in jih ne morejo spreminjati posamezne občine.

Predlog za perspektivni razvoj

Ker imamo v naši državi dovolj zemeljskih in rafinerijskih plinov, je upravni odbor podjetja sporazumno s Svetom za komunalne zadeve OLO začel razpravljati o njih uporabi in o novih napravah za cepljenje omenjenih plinov v normalni svetilni plin. Do tega sklepa je prišlo tudi iz razloga, ker so naprave v sedanji plinarni premajhne za večjo produkcijo plina in že tako zastarele, da jih je potrebno obnoviti. Obnova terja veliko več finančnih sredstev kakor nakup novih naprav za novo plinarno po novih postopkih. Sedanja vrednost osnovnih sredstev znaša le še 240 milijonov po ceni iz leta 1954 ali 35% osnovne vrednosti. Predvideno je, da bo stala nova plinarna na severnem delu Ljubljane. Stroški so ocenjeni na cca. 210 milijonov din. Od tega zneska je potrebno za uvoz 85 milijonov din, ostale naprave pa bodo izdelala naša podjetja. Plinarna bi finansirala iz lastnih sredstev 70 milijonov dinarjev, za preostali znesek bomo zaprosili za investicijsko posojilo.

Priporočilo Sveta za komunalne zadeve OLO Ljubljana, da morajo investitorji na teritoriju, kjer je že položen plinovod ali je planirana razširitev plinskega omrežja, predvideti v stavbah plinsko instalacijo, nam daje garancijo, da se bo poraba plina v gospodinjstvu povečala. Kjer bo to potrebno, bo plinarna iz lastnih sredstev razširila plinsko omrežje. Seveda mora biti plinovod ekonomsko opravičen z določenim številom potrošnikov.

Z zgraditvijo nove plinarne predvidevamo razširitev plinskega omrežja na sledeči teritorij: Celovška cesta do St. Vida, Vodnikova cesta, Dravljice, severno od Celovške do Save, Tomačevo do letališča, Moste, Kodeljevo ob Gruberjevem prekopu, Dolenjska cesta do Rakovnika, Prule, Opekarska cesta, Cesta v Mestni log, Tržaška cesta do cerkve, Nova vas, Rožna dolina do Ceste na Rožnik.

Finančna problematika

Nabavna vrednost osnovnih sredstev na dan 31. decembra 1956 je znašala 729.741.753 din, sedanja vrednost pa znaša le še 240.081.888 din. Amortizacija osnovnih sredstev znaša letno 30 milijonov dinarjev. V letu 1956 je podjetje nabavilo za 8.550.240 dinarjev novih osnovnih sredstev, predvsem plinske števece za potrošnike in obratni plinomer za podjetje. Do meseca julija leta 1956 smo plačevali 2% obresti od osnovnih sredstev. Na prošnjo upravnega odbora podjetja na OLO Ljubljana smo bili oproščeni nadaljnje plačevanja obresti na osnovna sredstva. V letu 1956 vplačane obresti pa so nam bile tudi povrnjene, kar je delno vplivalo na znižanje cene plinu. Obratna sredstva so zelo nizko odmerjena, zato moramo za nabavo večjih količin premoga prositi za poseben kredit. S tem se stroški zelo povečajo zaradi obresti, ki so za dopolnilni kredit večje kot za redne kredite. Naši odjemalci, posebno tovarne, nam zelo neredno plačujejo račune, zaradi česar tudi mi ne moremo vedno v roku izpolniti naše obveze do prodajalcev in družbe. Upoštevati je treba, da moramo uvoženi premog plačati vnaprej, ne glede na to, da poraba premoga traja daljši čas.

Upravljanje podjetja

Od leta 1950 dalje upravlja podjetje delovni kolektiv z izvoljenim delavskim svetom in upravnim odborom. Delavski svet šteje 17 članov, od katerih je 6 izvoljenih v upravni odbor, tako da z direktorjem šteje 7 članov. Vsa vprašanja, tako gospodarska kot finančna rešuje upravni odbor mesečno, medtem ko delavski svet zaseda vsaka dva meseca, po potrebi pa tudi večkrat.

Delavsko samoupravljanje v pod-

jetju se je v teku let izkazalo kot plodno, ker so dejansko vsi zaposleni v podjetju stalno obveščeni o stanju podjetja.

V zadnjem času se je tudi disciplina v podjetju zelo izboljšala. Nekateri člani kolektiva so sami zapustili delo, ker se disciplini niso mogli privaditi. Mestna plinarna je po značaju dela precej svojevrstno podjetje zaradi zdravju škodljivega, umazanega ter težkega dela pri transportu. Delno pa tudi vpliva nizka plača na fluktuacijo delavcev na posameznih delovnih mestih.

Mestni pogrebni zavod »Žale«

Razvoj delokroga zavoda do danes

Mestni pogrebni zavod je začel poslovati že leta 1914 pod naslovom »Mestni pogrebni zavod«. Ustanovila ga je takratna mestna občina ljubljanska in kot tako posluje še danes.

K prvotnemu Pogrebniemu zavodu, katerega naloga je bila le izvrševanje pogrebov, prodajanje krst ter prevažanje pokojnikov iz kraja v kraj, je bilo leta 1947 priključeno tudi osrednje ljubljansko pokopališče »Žale«.

Leta 1948 je vzel Pogrebni zavod v najem vrtnarijo in cvetličarno za dobo deset let.

Pozneje je dobil Pogrebni zavod v svojo upravo še okoliška pokopališča, in sicer: Dravlje, Vič, Rudnik, Štepanja vas, Stožice in Bizovik.

S priključitvijo centralnega pokopališča, vrtnarije ter okoliških pokopališč so se delovno področje in naloge zavoda razširile tako, da poteki v treh oddelkih, in sicer:

a) Pogrebni zavod:

1. izvrševanje pogrebov,
2. prevažanje mrličev iz kraja v kraj v kraj pokopa,
3. exhumiranje trupel,
4. izdelovanje krst.

b) Oskrbništvo pokopališč:

1. oddajanje v najem prostorov na pokopališču,
2. izkopavanje in zasipanje grobov,
3. poglabljanje jam,
4. odpiranje in zapiranje grobnic,
5. exhumiranje trupel v svrhu prevozov ali prekopov,
6. vzdrževanje centralnega in okoliških pokopališč,
7. vzdrževanje reda in čistoče na pokopališčih.

c) Vrtnarstvo in cvetličarna:

1. vzgoja rastlin in cvetja pod steklom in na prostem, prodaja cvetličnih sadik, rezanega cvetja, lončnice in okrasnih rastlin,
2. izdelovanje in prodaja vseh v cvetličarsko stroko spadajočih izdelkov.

V letu 1955 je Zavod prešel v neposredno pristojnost občine Ljubljana-Bežigrad.

Odnosi med zavodom ter občino Bežigrad, prav tako tudi z ostalimi občinami in okrajem je zadovoljiva. Z občinami sklepa pogodbe za vzdrževanje okoliških pokopališč, ki spadajo pod kompetenco istih. Občine so v preteklem letu krile deficit, ki je nastal z vzdrževanjem okoliških pokopališč na njihovem območju. Prav tako tudi v redu plačujejo stroške za pogrebe V. razreda za osebe, ki so prebivale na njihovem območju.

Družbeno upravljanje in kadrovska vprašanja

Do leta 1955 sta zavod upravljala delavski svet in upravni od-

bor, od tega leta dalje pa družbeni kolektivni organ. Upravni odbor šteje 6 zunanjih članov ter 3 člane, voljene od kolektiva zavoda. Direktor je po svojem položaju član upravnega odbora.

Seje kolektivnega organa so enkrat mesečno. Na sejah, katere so vedno sklepne, obravnavajo vse probleme, ki so v zvezi z rednim poslovanjem zavoda. Imenovani člani s strani občin so zelo agilni ter veliko pripomorejo pri upravljanju zavoda.

Skupno število zaposlenih oseb pri zavodu je 74. Od tega števila odpade na:

uslužbenec	9
visokokvalificirane delavce	5
kvalificirane delavce	16
polkvalificirane delavce	17
nekvalificirane delavce	11
vajence	2
honorarne delavce	14

Število honorarnih delavcev je precej, visoko, ker ima zavod na vseh okoliških pokopališčih zaposlene honorarne moči kot čuvaje in ker bi polno zaposlena delovna sila finančno preveč obremenjevala zavod. Vsa navedena delovna sila zadostja za izvrševanje nalog. Problem bo nastal v doglednem času, ko bo več grobarjev in pogrebnikov doseglo službena leta in bodo upokojeni. Za iste bo težko dobiti primerno nadomestilo zaradi težkih pogojev dela in stanovanj, ki jih zavod nima na razpolago. Na namestitve delovne sile za pogrebna in grobarska dela močno vpliva pre nizka pokojnina (5600 do 6000 din), ker za te vrste delavce ne obstaja poseben statut, ki bi omogočal večjo pokojnino.

Finančni položaj zavoda

Osnovna sredstva zavoda so bila ocenjena v letu 1956 na nabavno vrednost 105.501.200 din. Sedanja vrednost pa znaša še 59.515.200 din. V letu 1956 se je vrednost osnovnih sredstev povečala za 4.310.000 din (nov furgon, gumi voz in razen inventar). Višina amortizacijskega sklada (letnega invest. vzdrževanja) je 1.576.000 din.

Splošno stanje stavb na Zalah je razen manjših popravil zadovoljivo.

Problemi zavoda

Z nabavo skobelnega stroja se je Zavod osamosvojil pri izdelovanju krst. Pač pa je postala sedanja mizararska delavnica premajhna ter se je pokazala potreba po novi večji mizararski delavnici. Namesto da bi delo teklo po tekočem traku, morajo mizarji večkrat čakati drug drugega. Če se to vprašanje ne reši, bo Zavod ponovno primoran naročiti krste drugod, kar bo kvarno vplivalo na cene krst. Za zgraditev nove delavnice pa nima na razpolago potrebnih sredstev.

Prav tako tudi garaža in mehanična delavnica ne ustrezata potre-

bam, kar močno vpliva na delo pri večjih popravilih voznega parka. Zavod nima primerne skladišča za surove krste, ki jih ima sedaj zložene kar v nekdanji molilnici. Vse te težave bi bile odpravljene s postavitvijo gospodarskega poslojja. S tem bi se sprostila tudi molilnica, ki bi jo lahko nato z manjšimi stroški preuredili v res lepo in dovolj veliko mrliško vežo.

Stanje voznega parka, ki je že več let pereče vprašanje zavoda, se je z nabavo novega furgona v preteklem letu delno izboljšalo. Zavod ima v planu, da bo v prihodnjem letu kupil še en furgon, in sicer iz presežka, doseženega v letu 1956. Glede na stanje starih avtofurgonov, pri katerih znaša poraba goriva dva in polkrat toliko kot pri novih in ki postajajo iz dneva v dan manj uporabni, pa še ne bo rešeno vprašanje voznega parka. Treba bo misliti v doglednem času še na nabavo tretjega novega avtofurgona. Ker pa ne bodo zadostovala lastna sredstva, je potrebna pomoč od drugod.

Zavod ima v najemu privatno vrtnarijo in cvetličarno do leta 1958. Po tem letu bo privatnik prevzel oboje. Postavitev lastne vrtnarije je predvidena na vzhodni strani centralnega pokopališča. Del tega zemljišča je že last Zavoda, medtem ko je za ostalo parcelo postopek o zamjenjavi že v teku. Skupna površina zemljišča za ureditev vrtnarije znaša cca. 10.000 m².

Po poteku pogodbe bo ostal Zavod tudi brez lokal za cvetličarno, brez katerega Zavod ne bo imel dosedanjega uspeha. Vprašanje cvetličarne bi bilo rešeno s postavitvijo montažnega paviljona pred vhodom na centralno pokopališče. Ta rešitev bi bila sicer le začasna značaja, ker so v izdelavi načrti za celotno ureditev Zal. Za izvršitev navedenih del bi Zavod potreboval cca. 4.000.000 dinarjev.

Centralno pokopališče meri skupno 184.517 m². Od tega odpade na pota, stavbe, dvorišča in parke 16.883 m². Leta 1955 so na pokopališču napeljali 800 m vodovoda. Sredstva za napeljavo je dal bivši MLO in delno Zveza borcev. Če pri napeljavi vodovoda so bili izdelani načrti za štiri fontane s predračunsko vsoto 2.000.000 dinarjev, ki pa niso bile postavljene, ker ni bilo sredstev. Za zdaj je montiranih sedem iztočnih pip in štirje hidranti.

Za razširitev centralnega pokopališča je bilo v letu 1956 na novo priključenega cca. 50.000 m² zemljišča. Ureditev novo priključenega dela je v zvezi z načrtom o ureditvi Zal. Prav tako je v zvezi s temi načrti tudi ureditev potrebne kanalizacije na Zalah.

Projektivni atelje je izdelal program za ureditev centralnega pokopališča ter prostora pred njim. V tem programu je predvidena tudi zidava krematorija, javnega stranišča ter raznih potrebnih objektov. Zidava krematorija bi bila potrebna že zaradi tega, ker je vsako leto potrebnega več zemljišča za pokopavanje pokojnikov. Poleg tega se iz dneva v dan večja želja javnosti za čimprejšnjo zgraditev krematorija.

Vseh šest okoliških pokopališč: Dravlje, Vič, Rudnik, Štepanja vas, Stožice in Bizovik meri skupaj

39.530 m², na pota pa odpade 6000 m². Vsa pokopališča so brez primernih pokopaliških vežic. Prav tako brez vodovoda, razen Štepanje vasi in Stožic. V tekočem letu je predvidena napeljava vodovoda na pokopališče Vič, za kar ima Zavod obljubljen sredstva od občine Vič. Vprašanje prostora za pokopavanje se pojavlja na pokopališču Stožice, kjer bo treba predvideti v doglednem času prostor za podaljšek iste ga pokopališča.

Finančni položaj Zavoda

Zavodu je Komunalna banka priznala v letu 1955 obratni kredit v višini 5.500.000 din. Isti znesek obratnih sredstev ima zavod tudi sedaj, le z razliko, da jih je 1. junija 1956 prejel od OLO, tako da ni več vezan na bančni kredit. Zal so ta sredstva odmerjena mnogo pre nizko ter je Zavod zaradi tega večkrat v finančnih težavah. Prej je namreč Zavod nabavljal surove krste, sedaj pa jih izdeluje sam in mora zaradi tega imeti na zalogi stalno vsaj 60 m² lesa.

Finansiranje investicij se vrši iz sklada lastnih investicij ter amortizacijskega sklada, medtem ko je iz proračunskih sredstev predvideno le finansiranje načrtov za ureditev Zal. Sklad lastnih investicij se formira iz dela doseženega presežka, amortizacijski sklad pa je odvisen od višine vrednosti osnovnih sredstev. Letno doseže Zavod približno 3.000.000 din presežka. Celotni presežek iz leta 1955 je ostal Zavodu ter mu omogočil nabavo enega furgona. V isti namen bo porabil Zavod tudi presežek, dosežen v letu 1956.

Del stroškov za postavitve vrtnarije in cvetličarne bi prav tako kril Zavod iz presežka, doseženega v letu 1956, če bo občina Bežigrad presežek pustila Zavodu v ta namen.

Stroške za vzdrževanje okoliških pokopališč krijejo ObLO, na katerih območju so pokopališča, medtem ko za vzdrževanje centralnega pokopališča nosi vse stroške Zavod v breme presežkov iz drugih obratov. S porazdelitvijo stroškov vzdrževanja centralnega pokopališča na občine, bi bil zavod razbremenjen za ta deficit ter bi sredstva lahko uporabil v druge namene.

Leta 1941 so si Italijani prisvojili 3828 m² zemljišča za pokopavanje svojih vojakov, ne da bi poravnali najemnino. Najemnina za navedeno zemljišče bi za 80 let znašala (po določenem kriteriju najemnin za grobišča) 15.312.000 din. S plačilom tega zneska bi Zavod z lahkoto rešil vprašanje gospodarskega poslojja.

Oba dela italijanskega vojaškega pokopališča sta neoskrbovana, kar močno kvari izgled celotnega pokopališča in okolice. Zato je Zavod predložil konzulatu Italijanske republike predračun za ureditev in oskrbovanje italijanskega pokopališča, ni pa še prejel ugodnega odgovora.

Zavod posluje že tri leta kot finančno samostojni zavod ter se je ta organizacijska oblika pokazala kot zadovoljiva. Zelja kolektiva je, da bi se razširil kolektivni organ za enega zunanjega člana, ki naj bi bil predstavnik sanitarne inšpekcije. S tem bi celotni kolektivni organ z direktorjem štel 11 članov.

Klavnica Ljubljana

Naloge in delo

Zavod s samostojnim finansiranjem Klavnica v Ljubljani dela usluge ljubljanskim in drugim me-

sarskim podjetjem z zakoli živine, skladiščenjem mesa in drobovine v hladilnih prostorih. Stranska dejavnost Klavnice je še proizvodnja ledu v poletnih mesecih. Klavnica

ima v svojem sestavu mesnico za manjvredno meso in prodajalno za odpadke. Te artikle prevzema od mesarskih podjetij.

Današnja vrednost osnovnih sredstev znaša 357.328.900 din.

O kapaciteti klavnice v pravem smislu je težko govoriti, ker je navezana na potrebe mesarskih podjetij, ki so pa zelo nestalne. Število zakolov v letu 1956 je bilo naslednje:

1. govedi	12.142 glav
2. teleta	9.255 glav
3. prašiči	30.530 glav
4. konji	1.135 glav
5. drobnica	931 glav

Približno iste številke se gibljejo tudi v prejšnjih letih. H gorjim številkam pa je pristeti še 14.789 telet, 2992 prašičev in 3039 drobnice. Te živali so bile pripeljane na klavnico v zaklanem stanju in so jih izkožili in skladiščili.

Dohodki klavnice v letu 1956	56.675.000 din
Izdatki klavnice v letu 1956	53.252.000 din

Družbeno upravljanje

Klavnico upravlja Kolektivno-upravni organ Klavnice, ki šteje za direktorjem 7 članov. Dva člana voli delovni kolektiv, ostali so imenovani. Imenovani člani so predstavniki mesarskih podjetij. Sejam upravnega organa redno prisostvuje zastopnik sindikalne podružnice Klavnice. Dva izvoljena predstavnika delovnega kolektiva, ki šteje 114 članov, sta malo glede na močno razvito obliko in vlogo delavskega samoupravljanja. Delovni kolektiv želi, da bi ga zastopali v upravnem organu vsaj štirje voljeni predstavniki.

V letu 1956 je imel upravni organ 9 sej. O delu je poročal delovnemu kolektivu. Upravni organ je na svojih sejah v glavnem razpravljalo o tekoči problematiki, o delu, storitvah, popravilih, vzdrževanju osnovnih sredstev, higieni, stroških, večjih nakupih, pravilih itd.

Stanje objektov in plan razvoja

Klavnica v sedanjem obsegu je bila adaptirana iz prej obstoječe in dograjena leta 1927. Leta 1947 je bila Mestna klavnica prizidala k obstoječi hladilnici večjo stavbo, namenjeno za novo zmrzovalnico. Zmrzovalnica pa ni bila dograjena zaradi ekonomske blokade po resoluciji Informbiroja, ker Češkoslovaška ni dobavila naročene strojne in instalacijske opreme. Hladilnica in zmrzovalnica sta sedaj ozko grlo, ki hromi posebno izvoz, zato je sedaj Klavnica pristopila k delu, da se premajhna kapaciteta sedanje hladilnice čimprej poveča in usposobi tudi za globoko zmrzovanje. Stroški za navdene investicije so predvideni na 200 milijonov din.

Mestna vrtnarija

Površina

1. Površina obdelovalne zemlje za proizvodnjo sadik in lepotečnega drevoja znaša:	
a) vrt ob cesti na Rožnik	30.000 m ²
vrt v Trnovem, Zelena pot 11	17.000 m ²
drevesnica ob pionirski progi	65.000 m ²
dokupljena v letu 1956	7.515 m ²
Skupaj	119.515 m ²
b) Površina parkov, zelenic in otroških igrišč s stanjem dne 1. I. 1956 je znašala	444.750 m ²
v letu 1956 se je povečala za	22.730 m ²
Skupaj	467.480 m ²

Perspektivni plan Klavnice v Ljubljani zajema: dograditev hladilnice, preureditev govejega hleva, da bi se sedanja kapaciteta povečala za cca. 60 komadov, zgraditev dvorane, ki bi služila sindikalni mladinski organizaciji, nadalje za razne sestanke, predavanja in uredeve tople kuhinje za delavce, zaposlene v Klavnici. Kapaciteta klavnice je dovolj velika glede na sedanji razvoj mesta Ljubljane za najmanj še petdeset let. V načrtu je več izboljšanj: modernizacija sedanjih strojnih naprav, popravilo in izboljšava električnega omrežja in razširitev bakteriološkega laboratorija.

Število delavcev in uslužbencev 114

in sicer:	
žena	15
delavcev	92
uslužbencev	10
vajencev	5

Pri nadomestitvah mesarjev-klavcev je težava v tem, ker zavod nima vajencev.

Odnos do OLO in občine ter način upravljanja

Sodelovanje z Okrajnim ljudskim odborom je bilo dobro. Podpredsednik ObLO je član upravnega organa. Dotacij kot zavod s samostojnim finansiranjem ni dobival.

Najboljši način upravljanja Klavnice je, da posluje kot zavod s samostojnim finansiranjem. Klavnica je komunalna ustanova, ker dela usluge samo s klanjem in skladiščenjem mesa in pregledi zaklanih živali. Obenem pa je tudi preventivna ustanova, ki skrbi, da se kuživo in viri zoonoz ne raznašajo. S predelavo produktov za hrano animalnega izvora se ne ukvarja, ker je to naloga mesne industrije. Po vseh naših in tujih večjih mestih so klavnice komunalni zavodi in se kot taki najbolj obnesejo. Tudi veterinarsko sanitarna služba zagovarja to obliko.

Cene uslug

Tarifne postavke za usluge so bile napravljene na podlagi kalkulacij leta 1953 z ustanovitvijo Klavnice Ljubljana. Od takrat se niso spreminjale, čeprav so se plače delavcem in uslužbencem večkrat povečale. Razliko smo krili iz dohodkov, ki so nastali, ko smo začeli izkoriščati vse odpadke klanja, kateri prej niso bili zajeti: kri, žleze z notranjim izločevanjem za farmacevtsko industrijo, odpadne maščobe itd. Precej se je dvignil dohodek z dvigom storilnosti in z izboljšanjem organizacije dela.

Pač pa bi bilo spreminiti sestav članov upravnega odbora, ki jih naj delegirajo prizadete občine in ne več kot doslej mesarska podjetja, ker zagovarjajo sedanji člani bolj svoje koristi in ne koristi klavnice in potrošnikov.

Povečana površina parkov, zelenic in otroških igrišč se nanaša na novegradnje.

Zelenice; Vrazov trg, Vošnjakova ulica, pri Partizanski vojašnici, vogal Tržaške in Groharjeve ulice, Smartinska cesta, pred zdravstvenim domom v Parmovi ulici, vogal Titova Linhartova ulica, pred ObLO Moste in Rudnik, pri transformatorski postaji v Zeleni jami in spomenik na strelišču ob Dolenjski cesti.

Otroška igrišča: Otroško igrišče v Kolodvorski ulici.

Za urejevanje in izvrševanje je povečana tudi površina parka na Kodeljevem v izmeri 30.000 m².

Osnovna sredstva

Vrednost osnovnih sredstev na podlagi elaborata komisije za oceno osnovnih sredstev z dne 21. VII. 1956, z upoštevanjem odpisov znaša brez zemljišč

v letu 1956 je Zavod nabavil oziroma izvršil v lastni režiji z lastnimi finančnimi sredstvi:

kopalnico, obnovil rastlinjak-množarno, obnovil frezo za okopavanje, okopalnik, pisalni stroj, 6 kom. koles za delovodje ter drugi manjši poslovni inventar v skupni vrednosti

1.786.936 din

iz dotacije iz proračuna investicij je bilo nabavljeno oziroma izvršeno v lastni režiji:

vrtna ograja ob Cesti na Rožnik 997.400 din

vrtna ograja v drevesnici ob pionirski progi 1.442.530 din

100 kom. oken za steklene grede 170.000 din

za nove oziroma obnovo steklenih grad 427.274 din

črpalna naprava za namakanje 806.256 din

nakup zemljišča v drevesnici 338.175 din

4.181.635 din

16.495.733 din

manj zemljišče, ki se knjigovodsko prikazuje površinsko ne pa vrednostno 338.175 din

dejanska vrednost osnov. sredstev znaša 16.157.558 din

Za vzdrževanje osnovnih sredstev, ki se vzdržujejo v lastni režiji, je bilo porabljeno iz amortizacijskega sklada 514.750 din

Iz proračuna lastnih investicij je bilo odobreno:

za vrtna okna za steklene grede 300.000 din

za betonske in lesene steklene grede 300.000 din

za ograjo v vrtu Cesta na Rožnik 1.000.000 din

za ograjo v drevesnici ob pionirski progi 1.500.000 din

550.000 din

3.650.000 din

Iz proračuna za investicije ni bilo odobreno:

za napravo novega rastlinjaka v znesku iz razloga, ker se bo Mestna vrtnarija preselila bolj na periferijo mesta. Z ozirom na povečane površine parkov, zelenic in otroških igrišč, pa ni bilo nujno povečati kapaciteto proizvodnje, kar pa je možno le z napravo novega rastlinjaka.

Nabava motorne kosilnice v vrednosti katere je Zavodu z ozirom na stalno povečanje vzdrževalnih površin nujno potrebna.

Izvršitev parka pred osnovno šolo za Bežigradom ob Vodovodni cesti v višini 1.500.000 din

je izpadlo z ozirom na to, da je morala Mestna kanalizacija izvesti predhodno izkop za zbiralnik.

Neodobrene investicije skupaj 5.200.000 din

Zavod je v letu 1956 ustvaril:

a) Lastni dohodki: od prodaje cvetja, zelenja, drevnin, grmičevja, od izvršenih dekoracij, izdelkov delavnice, dohodkov čolnarne ter gradnje zelenic, parkov in nasadov ostalim podjetjem, državnim ustanovam in privatnikom v skupnem znesku 15.558.541 din

b) Dohodki od vzdrževanja parkov, zelenic in otroških igrišč 21.019.720 din

c) Dohodki od novegradnje, parkov iz proračunov občinskih ljudskih odborov 318.620 din

Dohodki skupaj 36.896.881 din

Zavod je ustvaril lastnih dohodkov 42%, zato bi moral imeti več samostojnosti pri razdelitvi dosežene presežka oziroma nagrajevanja delavcev in uslužbencev.

Družbeno-upravni organ se sestaja praviloma redno enkrat mesečno, po potrebi pa zaseda izredno.

V teku leta je bilo 9 rednih in 1 izredna seja.

Udeležba članov delovnega kolektiva, kakor tudi zastopnikov občin je bila povoljna, tako da je bilo na vseh sklicanih sejah navzočih dve tretjini članov. Sejam je prisostvoval stalno zastopnik komunalnega oddelka ObLO-Center.

Način upravljanja

Zavod vodi družbeno-upravni organ sestoji iz treh članov delovnega kolektiva in 6 članov zastopnikov občin. Direktor zavoda pa je po svojem položaju član upravnega odbora.

Odnos do občin

Poslovanje z občinami je v finančnem oziru oteženo. Občinski ljudski odbori predvidevajo v svojih proračunih za vzdrževanje parkov, zelenic in otroških igrišč ter drevoredov minimalna finančna sredstva. Gotove občine pa v teku leta tudi ta sredstva uporabljajo za kritje drugih potreb. Na primer ObLO Ljubljana-Vič je že ob koncu leta znižal odobreni proračun za ca. 600.000 din tako, da Zavod ni imel kritja za obrezovanje drevnj niti ne za čiščenje snega. Istotako je občinski ljudski odbor Ljubljana-Bežigrad porabil za druge namene ca. 60.000 din.

Iz navedenega sledi, da se smatra vrtnarsko komunalno dejavnost postranskega pomena. Mnenja smo, da bi se morale občine tudi pogodbeno obvezati, da bodo proračunske postavke za parke, zelenice, otroška igrišča in drevorede uporabljale samo v te svrhe.

V zvezi s povišanjem plač po zveznih predpisih za 10% oziroma 5% pripominjamo, da ti nepredvideni poviški niso zapopadeni v proračunih vzdrževanja za leto 1957. Na predloženih proračunih občinam je prikazano delo posebej, zato so občine dolžne, postavke za delo in za čuvaja s socialnimi pribitki zvišati za 8%, ker sicer ne bo dovolj sredstev za kritje računov za parke.

Delovna sila

Zavod ima izredne težave z zaposlitvijo moških delavcev za navadna težka zemeljska dela. Moški delavci težki gredo raje v industrijo, kjer so bolje plačani, imajo boljše delovne pogoje, poleg tega jim nudijo podjetja tudi stanovanja. Mestna vrtnarija jim slednjega ne more nuditi, poleg tega pa so delavci izpostavljeni vsem vremenskim nevarnostim.

Za rešitev internega stanovanjskega problema smo stavili že več predlogov med drugim tudi nadzidavo paviljona ob tivolskem ribniku, kar pa zaradi zazidljivosti in zaščite tega delikatnega parkovnega področja ni bilo odobreno.

Problemi

Za bodoče delo sta vsekakor naši največji nalogi parkovna uredi-

tev ljubljanskega gradu in Tivolskega gozda ob intenzivni povezavi s samim Tivolskim parkom.

Na ljubljanskem gradu je možno pogozditi strme bregove le po predhodnem odvodu meteornih vod (ureditev kanalske mreže) in utrjenju brežin (terasiranje in škarpiranje). Načrti za ureditev ljubljanskega gradu so deloma izdelani.

Za ureditev Tivolija z gozdom je skrajni čas. Po izdelanem programu, morda potom razpisa, je treba pričeti s parkovnim preoblikovanjem tega najlepšega zelenega mestnega kompleksa. Vsekakor je najbolj kričeča ureditev severno-vzhodnega dela Tivolija nad bivšim velesejmom. Ker je Tivolski park in gozd pri projektiranju smatrati kot nedeljivo celoto, je za bodoče delo potrebno razčistiti odnose na tem področju med Mestno vrtnarijo in Upravo za zeleni pas.

Za perspektivo proizvodnega obrata predvidevamo selitev dose-danje vrtnarije ter predlagamo kot novo lokacijo zemljišče ob Glinščici pri naši novi drevesnici. Dasi-ravno bi potrebovalo to zemljišče velike melioracije, bi združitev iz gospodarskega vidika bila zelo pri-poročljiva, vendar pa bila za pre-nos potrebna precejšnja denarna sredstva.

Ta nameravana selitev je v ovi-ro našem Zavodu pri potrebnem širjenju oziroma dvigu kapacitete, zato se nam največkrat prepotrebne investicije osporavajo. Mestna vrtnarija gradi zaradi tega samo pre-nosljive steklene grede, ki jih je ob selitvi lahko prenesti. Dosedanji rastlinjaki s palmami in drugim večjim zelenjem morajo zaradi bli-žine ostati na istem mestu in bo ua-loga projektanta, da jih pozneje primerno vključi v parkovno zele-nje. Tudi nameravana gradnja raz-množilnice v oddelku za trajnice ni nepotreben izdatek, ker tudi ta od-delek nujno potrebuje tak objekt in-bo tam vedno uporaben.

Mestna vrtnarija ne prejema do-tacij, temveč predlaga za vse svoje storitve občinam račune. Enako fungira tudi napram ostalim naroč-nikom ter prodaja vse odvišne rast-line. Vse vrtnarije v ostalih repu-blikah z redkimi izjemami Sloveni-je so podjetja.

Zoološki vrt

Zoološki vrt v Ljubljani je bil ustanovljen leta 1949 po MLO glavnega mesta Ljubljane. V letu 1956 je bil z odločbo Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Vič preimenovan v finančno samostojen zavod.

V letu 1954 je bilo v zavodu uvedeno družbeno upravljanje — kolektivni organ, ki šteje 9 članov, od katerih sta dve tretjini zunanjih in ena tretjina voljenih od članov delovnega kolektiva.

Razvoj Zoološkega vrta in sedanje stanje

Novoustanovljeni živalski vrt je dobil svoje začasne prostore v Ljubljani, v Kolodvorski ulici, kjer si je uredil najnujnejše provizorične kletke za živali. Tu je ostal okoli 2 leti, ko se je marca 1951 preselil na Večno pot, kjer mu je njegov ustanovitelj dodelil v upravljanje iz splošno ljudskega premoženja nekaj hektarov obsegajoče zemljišče na jugozahodnem pobočju Rožnika do Večne poti. Kasneje je bilo za živalski vrt določenih še 19,5 ha zemljišča. Ob preselitvi je vrt imel že 12 živali. Za vse te živali so v novem vrtu pripravili

provizorične ograje in kletke, ki so danes v zelo slabem stanju.

Ob preselitvi v nove prostore na Večno pot pa do danes je zavod dokončno zgradil le naslednje objekte: zgradbo za prezimovališče vodne perjadi, ogrado za medvede ter vhodno lopo z blagajno, izkopanih je bilo 5 ribnikov, trije večji in dva manjša za vodno perjad, ki so še brez dokončne ograje. Do zemljišča je bil položen vodovod.

Število živali se je od leta 1951 stalno dvigalo z nakupom, domačim priplodom, največ pa z zamenjavo živali z drugimi zoološkimi vrtovi v državi.

Ob koncu leta 1956 je bilo številčno stanje živali sledeče:

13 domačih sesalcev, 20 evropskih sesalcev, 19 eksotičnih sesalcev, 69 kosov domače perjadi, 43 kosov evropske perjadi, 49 kosov eksotične perjadi, 13 manjših plazilcev (kače, kuščarji).

Vrednost navedenih živali znaša po bilanci za leto 1956 1.349.140 din.

Stroški za letno vzdrževanje vrta znašajo okoli 5.000.000 din.

Zavod ustvarja od početka vrta pa do konca leta 1956 povprečno

650.000 din letnih dohodkov. Ti dohodki bi se lahko še bistveno zvišali, če bi bil vrt urejen. V dokončno urejenih prostorih bi z istimi stroški lahko vzdrževali večje število živali.

Zanimanje za živalski vrt je nadvzlic majhnemu številu živali in neurejenih prostorov veliko, kar dokazuje statistika obiskovalcev v minulih letih.

Obiskov je bilo leta	odrasli	otroci
1951	24.112	20.202
1952	32.557	21.667
1953	28.948	20.581
1954	38.930	29.022
1955	37.109	27.892
1956	37.951	20.817

V letih od 1951, od preselitve iz Kolodvorske ulice, do konca l. 1956 je skupno posetilo vrt 339.788 obiskovalcev. Največ obiskov smo zabeležili v letu 1954, ko smo v našem vrtu vzgojili prvi par medvedjih mladičev. Zgoraj našeti obiski veljajo le za pomladne, poletne in jesenske mesece. V zimskem času obiskovalcev skoraj ni, ker ogled živali v dosedanjih prostorih ni mogoč, ovira pa je tudi slaba pot, oddaljenost od mesta in pomanjkanje prevoznih sredstev od mesta do vrta.

Problematika Zoološkega vrta

Delo kolektiva zavoda je ves čas od ustanovitve pa do današnjih dni zelo oteženo. Glavni vzrok teh težkoč je pomanjkanje finančnih sredstev. Domala vsi, ob ustanovitvi vrta, zgrajeni provizorični prostori za živali in kletke so zelo pomanjkljivi in že v najslabšem stanju. Za obnovitev, odnosno postavitev primernih in odgovarjajočih kletk ni potrebnih sredstev. V prezimovališču, ki je namenjeno zgolj vodnim pticam, prezimujejo tudi opice, ker za zimski čas nimajo drugega bivališča. Razen prezimovališča za barske ptice in medvednjaka ni dokončno postavljen in urejen noben objekt. Dotrajane ograje dopuščajo prihod v vrt roparicam. Te so napravile v letu 1956 za nad 150.000 din škode. Odnesle odnosno raztrgale so precej mandarinskih karolinskih rac, uničile gnezdo belih labodov itd.

Provizorična ograja omogoča jelenu v času rukanja pobeg iz vrta, kar je tudi za obiskovalce velika nevarnost. Uprava vrta je bila v letu 1955 prisiljena prodati jelena v drug živalski vrt. Slabo ograjo na gozdni strani izkoriščajo razni obiskovalci, zlasti otroci za nekontroliran vstop v vrt.

V provizorični baraki je upravna pisarna, kuhinja in skladišče. Zaradi pomanjkanja prostorov za živali so v edini pisarniški sobi nameščene nekatere živali. Kuhinja je premajhna za pripravljanje hrane za živali. V lesenem skladišču imajo skozi enojne lesene stene dostop miši in podgane, ki uničujejo hrano za živali.

Nadaljnji obstoj in razvoj živalskega vrta je mogoč samo, če se oskrbi potrebna sredstva za rast živalskega vrta. Upravni odbor brez pomoči oblastnih forumov ne more storiti ničesar. Upravni odbor za zavoda smatra, da za potrebna sredstva ni dolžna skrbeti samo občina Vič, tem-

več tudi okraj in republika, ker je Zoološki vrt v Ljubljani edini v Sloveniji.

Na zadnji konferenci predstavnikov živalskih vrtov Jugoslavije, ki je bila konec julija preteklega leta v Splitu, je bilo ugotovljeno, da je stanje zoološkega vrta v Ljubljani najslabše vd vseh vrtov v državi in je potreba po izgradnji največja.

Zaradi moralne pomoči in popularizacije zoološkega vrta v Ljubljani je konferenca sklenila, da bo imela svoje zasedanje v maju 1957 v Ljubljani.

Predlog investicijskega plana za leto 1957

V letu 1956 od pristojnega občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Vič ni, razen dotacije za redno vzdrževanje, prejel zavod nikakih investicijskih sredstev, dasiravno je zavod predložil plan investicij za najnujnejša dela v vrtu.

Za leto 1957 je zavod izdelal predlog plana investicij v skupni vrednosti 12.700.000 din. Ta predlog je poslan OLO Ljubljana in ObLO Ljubljana-Vič. Poleg investicijskega plana za leto 1957 je ObLO Ljubljana-Vič poslal tudi plan vzdrževanja za leto 1957. Upravni odbor zavoda predlaga, da v letu 1957 krije stroške rednega vzdrževanja ter stroške izdelavo investicijskega programa ObLO Ljubljana-Vič, sredstva izvajanje del pa naj oskrbi OLO Ljubljana.

V omenjenem planu investicij za leto 1957 so planirana sledeča najnujnejša dela:

1. napeljava vodovoda do medvednjaka. Medvednjak je treba v vročih poletnih dneh večkrat dnevno izpirati, kar sedaj ni mogoče, ker treba vodo za čiščenje in izpiranje precej daleč prinašati;
2. notranja ograja bi se zgradila od vhodne lope mimo ribnikov in medvednjaka ter okoli prostorov jelenjad in srnjad;
3. zunanja ograja, s katero bi se precej pridobil na svojem zunanjem videzu in varnosti pred roparicami;
4. gradnja dveh volier, in sicer ena za živali z bazenom, druga brez bazena;
5. ureditev okoli 150 m poti pešce v širini 2,5 m do najvažnejših objektov;
6. preureditev bivše postaje »Jelenov žleb« v Kosezah v stanovanje za delavce in uslužbence vrta. Sedaj stanujejo delavci po večini precej daleč in jih v primeru potrebe ni mogoče priklicati;
7. preureditev bivše postaje Rožni dolini v akvarij in terarij; leto 1957 bi pričeli z preurejevanjem stavbe v akvarij in terarij;
8. izdelava načrtov za sprejeto navedena dela in celotni investicijski program.

Zavod razpolaga že z izgotovljenimi načrti za dve vrsti volier, z načrti za preureditev kurilnice v skladišča in delavnice, z načrti za izdelavo postaje »Jelenov žleb« in stanovanja, z načrti za zunanjo ograjo, medtem ko je izdelava načrtov za preureditev bivše pionirske postaje za akvarij in terarij tik pred dovršitvijo.

Uprava trgov

Razvoj organizacijske oblike in delokroga zavoda

Uprava trgov posluje od leta 1952 kot finančno samostojni zavod, medtem ko je bila pred tem vključena v sestav tedanjega Poverjeništvu za trgovino in gostinstvo MLO Ljubljana. Po osamosvojitvi je dobil za-

vod posebne predpise o svojem poslovanju skladno s predpisi Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih. Od tedaj dalje je zavod registriran pri MLO odnosno kasneje pri ObLO Center. Zavod vodi kolektivni organ upravljanja, ki je delovno imenovan po ObLO Center, del pa izvoljeni od članov samega kolektiva.

tiva. Delo zavoda je določeno z Odlokom o tržnem in sejmskem redu. Pri svojem delu nastopa kot organ oblasti in že iz tega razloga zavod ne bi mogel poslovati kot podjetje.

Po pravilih ima Zavod odobrenih 15 sistematiziranih delovnih mest, od katerih je stalno zasedenih trenutno 12 mest. Poleg teh zaposluje uprava še 1 honorarno snažilko pisarne in snažilca trga.

Finančno stanje zavoda

Dohodki zavoda so pristojbine za izvršene usluge, ki so predpisane z omenjenim odlokom. Letni dohodek vseh trgov znaša okoli 10 milijonov dinarjev, stroški za vzdrževanje vseh trgov znašajo vključno z upravnimi stroški 6 do 7 milijonov dinarjev, tako da ostane od dohodkov 3 do 4 milijone letno. Ta ostanek je vse do leta 1955 MLO prepuščal zavodu in so se sredstva zbirala na posebnem skladu za nadomestitev in dopolnitev osnovnih sredstev. Sklad se je črpal le za večja popravila in adaptacije tržnih objektov. Od leta 1954, ko se je sklad formiral, ter do konca leta 1955 je bilo vložnega v sklad okrog 21 milijonov dinarjev, potrošenega v tem času okoli 8 milijonov, tako da je trenutno v skladu 13 milijonov dinarjev (brez presečka iz leta 1956).

Problemi posameznih trgov

Uprava trgov ima v upravi štiri stalne trge, 1 priložnostni trg in 1 živinško sejmišče. Stalni trgi so: Vodnikov trg, ki ima okoli 9 tisoč kvadratnih metrov. Ta trg ima zidani objekt z 32 prodajnimi lokali, katerih večino upravljajo mesarska podjetja. Vodnikov trg ima 3 javne vodovode, katere oskrbuje uprava sama, dalje 3 parkirne prostore za kolesa, neposredno poleg tržnice pa se nahaja dvoje javnih stranišč, ki sta pod upravo zavoda »Snagec«. Na trgu je tudi okrog 50 m dolga tržna lopa, medtem ko je ostali del trga odprt, javen prostor, preko katerega se razvija promet ves dan. Tega trga se poslužuje največ prodajalcev in kupcev ter ga obišče dnevno v povprečju okoli 700 prodajalcev in najmanj 5 tisoč potrošnikov. V času največje sezone prodaja na Vodnikovem trgu tudi do 1500 in več prodajalcev ter ga obišče do 20.000 kupcev. Tržni prostor je asfaltiran in je primerno čist. Zaradi pomanjkanja pokritih prodajnih prostorov močno pade ponudba v mrzlejših zimskih ali deževnih dnevih. S pokrito tržnico bi omogočili stalen dohod prodajalcev, kar bi imelo ugodne posledice na kvaliteto blaga in stabilizacijo cen. Zato je izgradnja nove tržnice v centru mesta Ljubljane nujna in bi bilo čimprej pristopiti k njeni gradnji.

Vodnikov trg nima potrebnih skladišč za shranjevanje robe, niti prepotrebnih hladilnic, za shranjevanje mesa in mlečnih proizvodov. Ker povzroča ta nedostatek veliko škodo na mesu, je sklenjeno, da se v tekočem letu uredijo v vseh objektih, kjer prodajajo meso, hladilnice.

Drugi največji trg, ki ga upravlja zavod, je trg v Siški. Prostor, namenjen za trg, meri okoli 800 m². Na tem trgu prodaja povprečno po 40 prodajalcev na dan, v sezoni tudi preko 150. Obišče ga v sezoni do 3 tisoč ljudi dnevno. Trg ni pokrit, niti asfaltiran in je zaradi tega vzdrževanje snage zelo težko. Neurejenost trga je v veliki meri kriva, da trg ni bolje obiskan od prodajalcev in kupcev. S tem problemom je seznanjena tudi občina Siška, ki že dela na tem, da zgradi novo tržnico na primernejšem prostoru. Sedanji

trg ima javno stranišče in javni vodovod.

Trg za Bežigradom ima malo prometa in ni prostor izkoriščen. Ta trg meri okoli 1200 m², ni pokrit, niti asfaltiran in z njim so iste težave kot s trgom v Siški. Ureditev tega trga ni tako nujna, ker je v tem predelu mesta še veliko vrtničkarjev. Ko bo zazidan predel med Titovo in Savsko cesto, pa bo temu predelu mesta potreben nov trg, ki se naj ga zgradi na kraju, ki bo po svojih prometnih zvezah najprimernejši za prodajalce in kupce. Trenutno se poslužuje tega trga povprečno 20 prodajalcev na dan, nikdar pa ne preko 30. Zaradi majhne ponudbe ni obiska s strani potrošnikov.

Najmanjši trg v Ljubljani je na Viču. Trg ima okoli 300 m² asfaltirane površine in javno stranišče. Na tem trgu prodaja povprečno 10 prodajalcev na dan, največ okrog 30. Tudi obisk trga s strani potrošnikov ni velik. Trg je preveč odmaknjen od svojega potrošnega centra in bi dosegel svoj namen le, če bi se ga preneslo v bližino Tobačne tovarne in s tem približalo gosteje naseljenemu predelu mesta ob Tržaški cesti. V ostalem velja za trg ista problematika kot za trg v Siški in za Bežigradom.

Občina Moste gradi na svojem področju ob pomoči Zavoda (4 milijone) manjšo tržnico, ki bo po izgradnji predana v upravljanje Zavodu.

Po odločbi je dan Zavodu v uporabo tudi prostor na Levstikovem trgu. Tega prostora se pa nihče ne poslužuje v tržne namene, kljub temu, da je Zavod poskusil na tem mestu uvesti trg. Vzrok za neuspeh tega trga je neposredna bližina glavnega trga.

Poleg omenjenih trgov upravlja Zavod še s priložnostnim trgom za prodajo cvetja na Zalabi in s prostorom na Poljanskem nasipu za prodajo drv odnosno ozimnic na debelo.

Poleg trgov upravlja Zavod živinško sejmišče na Poljanski cesti. Sejmišče je zastarelo in ne odgovarja več svojemu namenu, niti po lokaciji, niti ne igra tiste vloge, kot jo morajo sejmi. Ker je družbeni razvoj, neprimerna lokacija in ekonomski izračun pokazal, da je to sejmišče v samem mestu nepotrebno, je Zavod dal predlog OLO in ObLO, da se sejmišče ukine ali premesti na primernejše mesto.

Delo družbenega organa upravljanja in odnos do občin

Kot že omenjeno ima Uprava trgov kolektivni organ upravljanja, ki dela že dve leti in je imel vsako leto po 8 sej. Članom sedanjega organa potече mandatna doba v tem mesecu in bo v najkrajšem času predlagan kolektivni organ za naslednji dve leti. Dosedanje sodelovanje med kolektivnim organom upravljanja in ObLO ni bilo takšno kot bi bilo zaželeno, ker so se stiki med tema dvema organoma vzdrževali le preko zapisnikov in z upravnikom zavoda. Delo zavoda je oteženo, ker ima v svoji upravi trge na področju mesta, upravno pa spada pod eno občino, medtem ko hočejo druge občine sodelovati pri postavljanju reda na tržnicah svojega področja. Po mnenju Uprave trgov bi moral veljati na področju mesta enoten red na trgih, ker je organizacija in tržnični trgovina stvar vsega mesta, ne pa samo dela mestnega področja. Rentabilna je samo tržnica v občini Center, medtem ko so vse ostale tržnice pasivne. Izračun kaže, da so dohodki tržnic v sledečem sorazmerju izražen v odstotkih: Vodnikov trg

88%, trg Siška 6%, trg Bežigrad z Zalabi 4% in trg na Viču 2%. Iz podatkov je razvidno, da periferne tržnice niso rentabilne, vendar so kot komunalna naprava nujno potrebne.

Perspektiva razvoja

Zavod nima velikih izgledov za svoj razvoj, dokler ne bo pristopil k izgradnji novih sodobnejših zaprtih tržnic, hladilnic in skladišč. Ker se mesto razvija in se kažejo potrebe po bolj urejenih tržnicah, bi bilo za razdobje 10 do 15 let rešiti vprašanje tržnih objektov najprimerneje s provizoriji, zgrajenimi iz lahkega montažnega materiala, tako da bi se isti po izgradnji dokončnih tržnic porabil v druge svrhe. To velja zlasti za periferne tržnice, medtem ko bi morali centralno tržnico na Vodnikovem trgu čimprej izgraditi po vseh sodobnih principih. Z izgradnjo tržnic bi močno podaljšali prodajno sezono proizvajalcev, obranili pred okvarami ogromno živilskih fondov, dvignili kvantitativno ponudbo na trg, kar bi imelo vpliv tudi na cene. Pri izgradnji tržnic bi morale sodelovati vse občine s področja mesta, če ne celo okraj, saj se poslužujejo ljubljanskih trgov prodajalci velikega dela Slovenije, da celo Jugoslavije, ravno tako pa tudi nakupovalci. Zavod sam ne bo prišel do takšnih finančnih sredstev (lastnih), da bi mogel sam izgraditi vse tržnice. Z najetjem večjih investicijskih kreditov pa bi bilo potrebno, če bi hotel zavod kredite pravočasno vračati, pristojbine za usluge na trgu dvigniti, kar bi imelo precejšen vpliv na cene proizvodov. Dohodki zavoda krijejo potrebe za vzdrževanje trgov in za nakup potrošnega inventarja. Zavod je sposoben pri sedanjih dohodkih obstoječe tržne prostore držati v dobrem stanju, ne da bi zato podražil usluge. Potrebne bi bile nekatere korekture pri zaračunavanju uslug, ker smatramo za nepravilno, da plačuje prodajalec, ki nudi ceno blago isto pristojbino kot prodajalec, ki prodaja dražje na istem prostoru.

POMEN TRGOV V IZMENJAVI BLAGA

Trgi so važno trgovsko središče, kar dokazujejo podatki o prodajalcih državnega in privatnega sektorja, ki so prodajali na trgih v Ljubljani.

leto	sektor	
	soc.	priv.
1952	37.200	95.641
1953	39.300	131.006
1954	45.300	162.920
1955	40.400	164.640
1956	41.382	169.976

Prednji podatki potrjujejo važnost trgov in vloge, ki jo odigravajo pri preskrbi prebivalcev. Razmerje v številkah med prodajalci državnega in privatnega sektorja naj ne moti, ker kolikor je socialistični sektor številčno manj zastopan, pa

Javno kopališče

Zavod »Javno kopališče« ima v sestavi dva obrata. Kolodvorska ul. 4 in Njeguševa c. 10. Kopališče v Kolodvorski je last uprave z ocenjeno osnovno vrednostjo 6.782.000 din. Današnja vrednost te zgradbe je po odpisni vrednosti še 4.097.000 din, kopališče na Njeguševi cesti pa je last Hišnega sveta in plačujemo zanj mesečno najemnino.

Upravnega odbora zavod nima in je mesto njega kolektivni organ, ki ga sestavljajo 3 redni in 4 honorarni uslužbenci — delavci. Ta delovna

večkratno presega privatni z količino blaga.

Delo uprave zavoda in problem tržnega reda

Delo uprave zavoda teče normalno, čeravno ima težave s poslovnimi prostori, ker ima samo malo sobico v semenišču. Uprava trgov bi morala imeti boljše poslovne prostore, ker ima dnevno posla s strankami, prodajalci in kupci, raznimi predstavniki podjetij in oblasti. Uprava trgov se bo morala izseliti iz dosedanjih prostorov, ker Uprava semenišča želi, da se iz stavbe izselijo vsi poslovni prostori in stranke.

Ker je iz že navedenih razlogov potreben čim tesnejši stik med Upravo trgov in občinami, ki imajo na svojem področju trge, bi bilo potrebno dosedanje predpise skupno preštudirati in vskladiti, tako da bi ti predpisi veljali enotno za vse trge na področju mesta. Trenutno so v veljavi 3 predpisi, odnosno odloki o tržnem redu, ki so v določenih postavkah različni. Na Vodnikovem trgu velja odlok izdan od MLO Ljubljana (Ur. list, LRS, št. 1/54). V občini Siška se mora zavod pridrževati odloka ObLO Siška, a za ObLO Bežigrad se mora posluževati odloka o tržnem redu, ki ga je izdala občina Bežigrad. Zavod je mnenja, da bi moral veljati za področje mesta enoten tržni red, čeravno bi posamezni trgi spadali v upravljanje posameznih občin. Služba tržnih organov ni v tem, da pobirajo samo denarne pristojbine, temveč je njih glavna dolžnost nadzorstvo na urejenosti trga, v preprečevanju prekupčevanja in nedovoljene trgovine, v preprečevanju organiziranega navijanja cen, kontrola o načinu merjenja blaga in v kontroli prodajalcev socialističnega sektorja, da ne kupujejo blaga na trgu in ga prodajajo na državnih stojnicah za svoj račun ter blago državnega sektorja po višjih cenah kot jo je določilo njihovo podjetje.

Predlogi

Iz prikazane problematike je razvidno, da bi bilo preštudirati poslovanje Uprave trgov po naslednjih točkah:

1. ali naj bo uprava trgov še dalje finančno samostojen zavod, organiziran po predpisih Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih;
2. ali naj bo Uprava trgov enotna za vse področje mesta Ljubljane, ali naj ima vsaka občina svojo upravo;
3. ali naj bo tržni red enoten za celo področje mesta in kdo naj ga izda, občina ali okraj;
4. pod čigav nadzor naj spada Uprava trgov (občina ali okraj);
5. potrebno je obstoječe odloke o tržnem in sejmskem času pregledati in jih vskladiti za potrebe področja celega mesta;
6. odločiti se je, ali gradimo defenitivne tržnice ali provizorije in kje naj bodo te tržnice;
7. iz kakšnih sredstev in kdo naj finansira izgradnjo novih tržnic.

sila je pri zavodu stalna in se ne izmenjuje.

V letu 1956 je zavod moral izvršiti večje popravilo stropa v kopališču Kolodvorska ulica, katero je bilo krito z investicijami iz proračuna ObLO Ljubljana-Center. Lastnih investicij ni bilo.

Cene kopališčnih uslug so v obeh kopališčih stalne in enake: prha 20 dinarjev in kadna 30 dinarjev. Doseženi dohodki po teh cenah ne krijejo vseh izdatkov. Tako smo v letu 1956 krili izdatke s svojimi dohodki

le za 56%, razliko 44% pa je kril ObLO Ljubljana-Center z dotacijami. Zaradi velikih potreb dotacij je v letu 1956 občina z našo pomočjo hotela upeljati ekonomske cene, ki bi porasle za 100% pri isti udeležbi kopalcev, kar pa se ni dalo izvesti. Tak poizkus smo že napravili v letu 1952 in 1953, pri katerem je padel številni obisk kopalcev v letu 1952 za 47% in v letu 1953 za 25%. Pri spremembi cene moramo upoštevati vedno to, da naša kopalšča obiskujejo tisti, ki imajo stanovanja brez kopalnic, predvsem delavci ter dijaki-studentje in internati, za katere plačujejo same uprave internatov. Ti obiskovalci kopalšč bi bili prizadeti ne samo za primerno stanovanje s kopalnico, ampak tudi za porabo kurjave, ki so jo upravičeni prejemati po ceni za široko potrošnjo, medtem ko jo morajo v kopalšču plačati po industrijskih cenah. Iz teh razlogov je nemogoče misliti na samostojno vzdrževanje kopalšč, ampak le na delno zmanjšanje dotacij, če bi se pristopilo k neobčutnemu zvišanju cen, ter nabavi premoga po potrošniških cenah, kar ne bo težko uspeti.

Poudariti je potrebno še to, da naša kopalšča več ne odgovarjajo današnjim potrebam, ker so zastarela in izrabljena, da se pojavljajo stalne okvare, ki zvišujejo izdatke kopalšč.

Za leto 1957 ne predvidevamo investicijskih del, le večje popravila na železnih strešnih oknih ter redno

letno pleskanje in beljenje, ki bo krito z rednimi dotacijami. Zavod nima svojih sredstev, ker se je do leta 1956 obračunavala amortizacija v malem znesku, ki ni odgovarjal

potrebam, da se niso zviševale dotacije v breme proračuna, ker so cene kopalščnih uslug vedno enake, zato smo primorani vnesti ta popravila v redno vzdrževanje.

Javno tehtnica

Upravni odbor Zavoda je kolektiv, katerega sestavljajo 4 uslužbenci in se sestajajo po potrebi.

Zavod upravlja pet mostovnih tehtnic, in sicer: štiri z nosilnostjo 15 ton in eno z nosilnostjo 4 tone. Te tehtnice se nahajajo v raznih občinah. Ena tehtnica je v občini Ljubljana-Center, dve sta v občini Ljubljana-Viž in ena v občini Ljubljana-Sentvid.

Skupna vrednost osnovnih sredstev znaša 10.944.000 din, z odpisom dobe trajanja pa znaša današnja vrednost še 3.170.000 din.

Vsa vzdrževalna dela na tehtnicah je zavod do danes kril s svojimi lastnimi denarnimi sredstvi.

Zavod zaračunava tehtanje po tarifah, ki so mu bile odobrene od bivšega MLO Ljubljana, dne 31. oktobra 1951. Od takrat pa do danes so se izdatki zavoda znatno zvišali ter je zavod v zvezi s tem 11. junija 1956 vložil pismeni predlog za zvišanje cen svojim storitvam na občinski ljudski odbor Ljubljana-Center. Predlog pa je bil odbit.

Potrebno bi bilo, da se neobčutno zvišajo cene tarifam tehtanja, da bi

se zavod tudi v bodoče lahko vzdrževal s svojimi lastnimi sredstvi, kar ne bi bremenilo proračuna za leto 1957 v obliki dotacije. Zato smatra zavod, da bi bilo primerno, da se predlog za zvišanje cen tarifam tehtanja ponovno vzame v pretres in odobri.

RAZPIS

Personalna komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana

razpisuje

v upravi Okrajnega ljudskega odbora mest:

1. tajnice pri podpredsedniku OLO,
2. strojepiske v Tajništvu za šolstvo in izvenšolsko izobraževanje.

Pogoji: 1. srednja strokovna izobrazba z znanjem strojepisja in praksa v vodenju pisarniških poslov, pod 2. pa perfektno znanje strojepisja in pisarniška praksa.

Prošnje z življenjepisom je vložiti do 15. marca 1957 v Uradu tajnika OLO — Mačkova ul. 1, soba št. 13/L.

Personalna komisija

Predpisi občinskih ljudskih odborov

OBČINA

LJUBLJANA-BEŽIGRAD

39.

Na podlagi 18., 19. in 20. točke pod LXXVIII/1 dela priloge I/A Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ št. 34-371/55), v zvezi s 57., 58., 59. in 60. členom Uredbe o gostinskih podjetjih in gostiščih (Ur. list FLRJ št. 6-63/54) je Občinski ljudski odbor Ljubljana-Bežigrad na 16. redni seji dne 27. decembra 1956 sprejel

ODLOK

o spremembi odloka o opravljanju gostinskih storitev izven poslovnih prostorov gostinskih podjetij in gostišč, o oddajanju opremljenih sob turistom in potnikom in o dajanju hrane abonementom v zasebnih gospodinjstvih na območju občine Ljubljana-Bežigrad, ki je bil objavljen v »Glasniku« št. 64 z dne 21. VIII. 1956 tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

1. člen

Gostinske storitve se lahko opravljajo izven poslovnih prostorov gostinskih podjetij in gostišč na priložnostnih shodih in prireditvah (zabavah, veselicah), na sejnih, razstavah in drugih prireditvah na prostem ali v zaprtih prostorih.

2. člen

Za opravljanje gostinskih storitev po 1. členu tega odloka je potrebno dovoljenje, ki se izda samo za čas, dokler traja prireditev.

3. člen

Dovoljenje po prejšnjem členu izda oddelek za gospodarstvo ObLO po zaslišanju gostinske zbornice in po pristanku pristojnega organa za

notranje zadeve na prošnjo gospodarske organizacije.

Dovoljenje se izda le gostinskim podjetjem in gostiščem in le, ako so izpolnjeni tile pogoji:

- a) da prosilec nudi dovolj poročila za kulturno postrežbo,
- b) da poda prosilec zagotovilo, da bodo prireditveni prostori ustrezali osnovnim sanitarnim in higienskimi pogojem za opravljanje gostinskih storitev,
- c) da je prireditveni prostor prekrbljen s primernimi stranišči,
- č) da je prireditveni prostor v nočnem času zadostno razsvetljen,
- d) da je prireditveni prostor zavarovan pred onesnaženjem in prahom in da ne ovira javnega prometa.

II.

Oddajanje opremljenih sob turistom in potnikom

4. člen

Zasebniki lahko oddajajo turistom in potnikom opremljene sobe v svojem stanovanju pod pogoji, predpisanimi s tem odlokom.

5. člen

Zasebniki, ki nameravajo oddajati opremljene sobe v svojih stanovanjih turistom in potnikom, morajo prigrisati oddelku za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora število in opis teh sob, ter morebitne druge podatke o sobah.

Na podlagi prigrisatve oddelka za gospodarstvo pregled prigrisanih sob po komisiji, ki jo sestavljajo zastopniki sanitarne inšpekcije, turistične organizacije in gostinske zbornice.

Na podlagi poročila komisije izda oddelek za gospodarstvo prosilcu dovoljenje za oddajanje sob in določi najemnino ter vpiše v seznam opremljenih sob in en izvod dovo-

ljenja dostavi krajevni turistični ali gostinski organizaciji.

6. člen

Če je komisija mnenja, da soba ni primerna za oddajanje potnikom in turistom, da komisija prosilcu ustrezno navodilo za odpravo pomanjkljivosti. Na zahtevo prosilca pa izda oddelek za gospodarstvo prosilcu tudi odločbo o odklonitvi dovoljenja in vpisa v seznam opremljenih sob.

Proti odklonitvi dovoljenja ima prizadeta stranka pravico pritožbe na Svet za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora.

7. člen

Zasebnik, ki prejme dovoljenje za oddajanje sob, lahko oddaja sobe po napotnici krajevne turistične ali gostinske organizacije, s katero sklene pogodbo, da bo oddajal sobe s posredovanjem te organizacije.

8. člen

Zasebniki, ki bodo oddajali sobe turistom in potnikom v smislu tega odloka smejo nuditi prenočevalcem le take storitve, ki so neposredno vezane na oddajo sob.

Oddajanje opremljenih sob v podnajem za čas, daljši od 15 dni, se ne šteje za oddajanje sob potnikom in turistom v smislu tega odloka.

9. člen

Predpisi o prijavljanju prebivališča veljajo tudi za potnike in turiste po tem odloku.

III.

10. člen

Ce zasebna komisija gospodinjstva dajejo hrano več kot petim abonementom, ki niso njihovi stalni stanovalci, se šteje to za gostinsko delavnost in je zanjo potrebno do-

voljenje po predpisih uredbe o zasebnih gostiščih (Ur. list FLRJ št. 14/54).

IV.

Končne določbe

Za prekrške se kaznujejo z denarno kaznijo do 3000 din:

1. fizične in pravne osebe, ki niso gostinska podjetja in gostišča, ki brez dovoljenja opravljajo gostinske storitve;

2. kdor pri oddajanju opremljenih sob turistom in potnikom ravna v nasprotju s predpisi 4., 7. in 8. člena tega odloka.

Ce opravljajo gostinska podjetja ali gostišča gostinske storitve izven poslovnih prostorov brez dovoljenja, se kaznujejo po uredbi o gostinskih podjetjih in gostiščih (Ur. list FLRJ št. 5/54).

12. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem glasilu OLO Ljubljana.

Z dnem uveljavitve tega odloka prenehajo na območju te občine veljati predpisi odloka o opravljanju gostinskih storitev izven gostinskih poslovnih prostorov, o dajanju opremljenih sob turistom in potnikom in o dajanju hrane abonementom v zasebnih gospodinjstvih (Ur. list LRS št. 15/55), ki je veljal na področju bivšega MLO Ljubljana.

Po pooblastilu predsednika občinskega ljudskega odbora Avgust Zupet l. r.

40

Na podlagi 70. člena splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Ur. list FLRJ št. 26-269/55) izdaja občinski ljudski odbor Ljubljana-Bežigrad po sklepu seje z dne 27. decembra 1956

ODLOK

o podalšanju veljavnosti odloka bivšega MLO Ljubljana o odpiranju in zapiranju obratov na območju občine Ljubljana-Bežigrad

1. člen

Na območju občine Ljubljana-Bežigrad ostane v veljavi odlok o odpiranju in zapiranju obratov bivšega MLO Ljubljana (Ur. list LRS št. 35-525/54) v zadevah, ki glede odpiranja in zapiranja obratov še niso urejene z drugimi predpisi.

2. člen

Ta odlok velja od dneva objave v uradnem glasilu OLO Ljubljana-Stev. 03/2-194/1-57.

Predsednik

Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad
Franc Drobež l. r.

Vsebina

Vabilo na 10. sejo Mestnega sveta.

Obvestilo odbornikom OLO.

Poročila komunalnih zavodov: Elektro Ljubljana-mesto, »Snagac«, Mestna kanalizacija, Mestni vodovod, Mestna plinarica, Mestni pogrebni zavod Zale, Mestna kladnica, Mestna vrtnarija, Zoološki vrt, Uprava trgov, Javno kopalšče, Javna tehtnica.

Razpis dveh službenih mest v Upravi OLO.

39. Odlok o spremembi odloka o opravljanju gostinskih storitev izven poslovnih prostorov podjetij in gostišč, o oddajanju opremljenih sob turistom in potnikom in o dajanju hrane abonementom v zasebnih gospodinjstvih na območju občine Ljubljana-Bežigrad.

40. Odlok o podalšanju veljavnosti odloka bivšega MLO Ljubljana o odpiranju in zapiranju obratov občine Ljubljana-Bežigrad.